Балалар
жылы
2022

№4 (52) Желтоқсан 2022

Қазақстан балалары

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ КОМИТЕТІНІҢ

СЕНІМ ТЕЛЕФОНЫ

74 25 28

АСТАНА Қ. КОДЫ:
8 (7172)

Қымбатты дос!

Сенім телефоны арқылы көмектесу құпия және тегін!

Әрбір адам өмірінде қиын жағдайға тап болуы мүмкін. Сенім телефоны сізге көмек қолын созып, қандай жағдай болмасын, тығырықтан шығар жолды табуыңызға көмектеседі. Сенім телефонының көмегіне балалар да, ересектер де жүгіне алады. Әрбір адамның арыз-шағымы тыңдалып, білікті маманның кеңесі беріледі.

Барлығымыздың да көңіл-күйіміз сәт сайын өзгеруі мүмкін, қуаныш пен бақыттан бас айналып, артынша, өмірден баз кешіп кете жаздайтын жағдайлар кездеседі. Сондықтан да маманмен кеңесіп тұрған абзал, соның көмегінің арқасында дау-дамайдың және ойланбай істеген олқылықтардың алдын ала аласыз.

Құрметті оқырмандар!

Қазақстан Республикасы оқу-ағарту министрлігі балалардың құқықтарын қорғау комитетінің қолдауымен телеграмм мессенджерінде 2019 жылдан бастап кәмелетке толмағандарға қатысты құқықтардың бұзылуын, зорлық-зомбылықты немесе қатыгез қарым-қатынасты анықтау мақсатында құрылған «Bala Qorgau» чаты жұмыс істейді. Өтініштерге жедел жауап беру мақсатында 24/7 режимінде Balaqorgaubot2.0 телеграм-боты іске қосылды. Балалардың қауіпсіздігі мен амандығы біздің қолымызда!

BALAQORGAUBOT2.0

8 (7172) 74 25 28

ХАБАРЛАСЫҢЫЗ

СІЗГЕ МІНДЕТТІ ТҮРДЕ КӨМЕКТЕСЕДІ!

Қымбатты оқырмандар – білімге құштар оқушылар, ұлағатты ұстаздар мен құрметті ата-аналар!

Қымбатты оқырмандар – білімге құштар оқушылар, ұлағатты ұстаздар мен құрметті ата-аналар!

Міне, биылғы төртінші санымыз да жарыққа шығып, өздеріңізге жол тартты. Баршаңызға белгілі, Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «2022 жыл – Балалар жылы» деп жариялап, «Әңгіме жалаң ұран мен мерекелік шаралар туралы емес. Бірінші кезекте билік тарапынан балаларды қорғау үшін денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қолдау бағытында нақты шаралар қолға алынуы керек» деген болатын. Осы орайда жыл бойы нендей іс атқарылғанын сараптауға тырыстық. Ол туралы «Балалар жылы»: маңызды мәселелер, кешенді шаралар және қорытынды» атты мақаламыздан оқи аласыздар. Сонымен қатар «Казахстан – территория счастливого детства: огромное желание, большие возможности» мақаласынан да қосымша ақпарат табасыз.

Түркістан облысы – өңіріміздегі жас облыстардың бірі, сондықтан өңірдегі жаңалықтарды жариялап, істеліп жатқан жұмыстарды көпке насихаттауды жөн көрдік. Осы орайда қойнауы тарихқа, табиғаты байлыққа толы Оңтүстік Қазақстан облысы оқушылары туристік-өлкетану қызметін қалай пайдаланып, қандай жұмыс атқарылғанын «Қосымша білім беру жүйесін дамытудағы туристік-өлкетану қызметінің маңызы» атты мақаладан оқи аласыз. Тарих демекші, Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасы Балалар жылы аясында жергілікті телеарнадан «Күлтегін» зияткерлік телебағдарламасын ұсынып, әр ауданнан жиылған бір топ дарынды балалардың білімін шыңдап, нағыз дүлдүл топты анықтамақ. Толығырақ «Күлтегін» зияткерлік ойыны – Түркістан жастарын білімге баулыған телебағдарлама» атты мақаласында жаздық.

Біздің ғасырымыз – мүмкіндіктер мен технологиялар ғасыры. Әрбір ұстаз жаңашыл болуға тиіс, сондай жандардың бірі – Ғалия Баитова. Ол мектеп жанындағы шағын орталықтағы ұстаздармен бірлесіп, мөлдір мольбертке сурет салу әдісін ойлап тауып, қолданысқа енгізген. Автор пайдалы әдіс жайлы «Мөлдір әйнек – мөлдір керемет» деген мақаласында толығырақ тарқатқан.

Жер жүзінде тумысынан ерекше, бірақ жігерлі, жүрегі кең жандар көп, әлем сондай жандардың арқасында ғажап қалпын сақтап тұр. Он екі жасар түркістандық Розахмет Валив ауыр дертіне қарамастан, күмістей сыңғырлаған керемет даусымен өмірге шексіз ғашықтығын, қайсарлығын, адамдарға күш берер қабілетін көрсетіп жүр. Жұдырықтай жүрек иесі жайлы «Көпке жігер сыйлаған күміс көмей Розахмет» мақаласынан оқи аласыздар.

Иә, алда жаңа белес – жаңа мүмкіндік. Баршаңызға Жаңа жыл құтты болсын! Еліміз аман, жұртымыз тыныш, шаңырағымыз биік болсын деп тілеймін.

Қазақстан балалары

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ /
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
№4 (52) Декабрь 2022

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
БАЙБУЛЕКОВА Л.А., кандидат экономических наук, профессор

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:
ОСПАНОВА Н.Ж.
ПАУЛИ Э.С.
ЖЕКЕБАЕВ Д.Ш.
МАКТАЕВА Д.Т.
ИБРАЕВА С.А.
ИСМУХАНОВА Л.И.
МАКУЛБЕКОВА А.Е.

ФОТО, ДИЗАЙН И ВЕРСТКА:
ВЕРОВСКАЯ Ю.В.

КОРРЕКТОРЫ:
БЕКБЕРГЕНОВА Б.И.
СЕДИНА Т.В.

АДРЕС РЕДАКЦИИ:
A15A0E6, г. Алматы, бульвар
Бухар Жырау, 27/5, оф. 589
Тел.: +7 (7272) 322-401
Email: info@reindeer.kz

СОБСТВЕННИК ЖУРНАЛА:
Республиканское государственное учреждение «Комитет по охране прав детей Министерства просвещения Республики Казахстан»

ПЕРИОДИЧНОСТЬ ИЗДАНИЯ ЖУРНАЛА:
один раз в квартал

Регистрационное свидетельство № 10900-Ж от 30 апреля 2010 г., выдано Комитетом информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан.

За точность фактов и достоверность информации ответственность несут авторы материалов.

Отпечатано в ТОО «Reindeer Advisory»
Заказ № 4
Тираж 100 экз.

www.qazaqstanbalalary.kz

«БАЛАЛАР ЖЫЛЫ»: МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР, КЕШЕНДІ ШАРАЛАР ЖӘНЕ ҚОРЫТЫНДЫ

Оспанова Насымжан Жамбековна

Председатель Комитета по охране прав детей Министерства просвещения Республики Казахстан

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2022 жылды «Балалар жылы» деп жариялап, өскелең ұрпақтың жан-жақты дамуына қажетті кешенді шараларды қолға алуға тапсырма берді. Президент «Әңгіме жалаң ұран мен мерекелік шаралар туралы емес. Бірінші кезекте билік тарапынан балаларды қорғау үшін денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қолдау бағытында нақты шаралар қолға алынуы керек. Өскелең ұрпақтың үйлесімді дамуы мен бақытты балалық шағы – біздің жалпыұлттық міндетіміз» деп нақты ескерткен болатын. Осы орайда биыл атқарылған игілігі мол істердің қорытындысын шығарып, бірқатар жарқын жетістіктерді тізбектеп өтуді жөн санадық.

«Балалар жылы» туралы айтпас бұрын осыған дейінгі хал-ахуалға тоқтала кетейік. Соңғы 5 жыл ішінде елімізде балалар саны 832 367-ге өсті. Жыл сайын туу көрсеткіші де артып келеді. Мысалы 2018 жылы елімізде 397 947 нәресте дүниеге келсе, 2021 жылы 446 491 бала туған. Ал 10 жыл ішінде

мектепке дейінгі ұйымдар желісі 3515 бірлікке ұлғайды. Сондай-ақ осы уақыт аралығында апатты жағдайда тұрған мектептер саны 1516-ға азайып, қазір олардың саны 56-ға жеткен. Бұдан бөлек жеке-мемлекеттік әріптестік аясында ашылған мемлекеттік емес мектептер саны 555-ке жетті. Қосымша білім беру ұйымдарының (мектептен тыс мекемелер) желісі де 1044 бірлікке ұлғайып, қазір 1665-ке жетті. Сондай білім ошақтарында қазір 1 миллионнан астам бала білім мен тәрбие алып жатыр.

Тағы да бір айта кетерлік жағдай, елімізде 3 жыл ішінде жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған ұйымдардың саны 18 ұйымға азайды. Жыл сайын Қазақстан азаматтары 1 мыңнан астам жетім және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды асырап алады. 3 жыл ішінде тегін ыстық тамақпен қамтылған оқушылар саны 22 288 балаға өскенін де қуанышпен айтуға болады. Соңғы 7 жыл ішінде кәмелетке толмағандардың қатысуымен жасалған құқық бұзушылықтар саны 1814 фактіге азайғанын да айтпасқа болмайды.

Балалардың хал-ахуалын қамтамасыз ету – мемлекеттің маңызды міндеті

Өскелең ұрпаққа қамқорлық таныту – бұл еліміздің адами ресурстарының сапасының артуына, халқымыздың болашағына құйылған ауқымды қазына. Қазақстан балаларының хал-ахуалының деңгейі, олардың білім алу мен құқықтық жағдайы басты назарда. Соған биыл Президент жариялаған «Балалар жылы» дәлел.

Осыған орай еліміз бойынша 7 бөлімнен және 66 іс-шарадан тұратын республикалық кешенді жоспар бекітілді. Республикалық жоспардан бөлек 17 өңірлік, 280 аудандық және қалалық, сондай-ақ білім беру ұйымдарының жоспары қабылданды. Бұл жоспар балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғаудың ерекше маңызды аспектілерін қамтыды. Яғни еліміздегі әр бала білімге, медициналық қызметтерге, әлеуметтік қамсыздандыруға қол жеткізу үшін барынша жағдай жасалды. Сонымен «Балалар жылы» жоспарланған 7 бағыт бойынша жүзеге асқан бірқатар жобалар туралы айта кетейік.

Білімді бала – ел болашағы

Мұндағы басты мақсат – балалардың сапалы білім алу және тұлға ретінде даму құқықтарын іске асыру, оқу-тәрбие процесінде тәрбие компонентін күшейту. «Балалар жылы» оқушыларды шығармашылық пен спорт жағынан мемлекеттік тапсырыс ұлғайғанын айта кеткен жөн. Нәтижесінде бүгінгі күні 4 жастан 17 жасқа дейінгі 458 мыңнан астам бала мен жасөспірім 14652 спорт секциялары мен шығармашылық үйірмелерге тегін барып жүр.

Алғаш рет Халықаралық зияткерлік, шығармашылық, спорттық олимпиадалардың 100 жеңімпазы мен жүлдегерлері «конкурстан тыс» қағидаты бойынша отандық жоғары оқу орындарының гранттарын алды. Сондай-ақ тұңғыш рет беделді халықаралық зияткерлік олимпиадалардың жеңімпаздары мен жүлдегерлеріне ақшалай сыйлықтар табысталды. Маңызды айта кететін жайт, сыйлықтар олардың мұғалімдеріне де берілді.

Бірінші рет білім сапасындағы алшақтықты азайту мақсатында 500 мың оқушыны қолдауға бағытталған «Цифрлық мұғалім» жобасы енгізілді. Республиканың техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында кадрлар даярлауға мемлекеттік тапсырыс 45 мың орынға ұлғайтылды. Бұл іске де мемлекет тарапынан қаржылай қолдау тапты.

Колледжге түсушілер үшін алғаш рет жағдайлар жасалды деуге болады. Мәселен оқуға түсу емтихандары алынып тасталды. Енді талапкер 4 колледжді және 4 мамандықты өзі таңдайды, ал қабылдау квотасының тізбесі 9 санатқа дейін кеңейтілді. Олардың арасында 1, 2 топтағы мүгедек балалар, ауыл жастарының балалары, қандас, жетім балалар, көп

балалы отбасылардан, толық емес отбасылардан, қоныс аударушылар, мүгедек-балаларды тәрбиелеп отырған отбасылардан шыққан балалар бар екеніне ерекше айта кетейік.

Қазіргі кезде оңтайлы да орайлы «Оқуға құштар мектеп» жобасы да іске асып жатыр. Бұл жоба аясында мектеп кітапханалары оқырмандарының саны 213 мың 861 балаға көбейді. Көркем әдебиет қоры 3 миллион 654 мың данаға ұлғайды. Бұдан бөлек еліміздің мектептерінде 1656 coworking-орталығы ашылды. Жалпы білім беру ұйымдары кітапханаларының материалдық-техникалық базасы жақсарғанын атап өткен жөн.

Бүгінгі күні балалардың бос уақытын дұрыс ұйымдастыру, олардың мәдени-демалыс орталықтарына тегін кіруін қамтамасыз ету мақсатында зияткерлік, танымдық іс-шаралар өткізіледі. Мұражайлар бойынша экскурсиялар, театрлардағы балаларға арналған спектакльдер жаңартылады, түрлі шығармашылық конкурстар мен фестивальдар ұйымдастырылды. «Балалар жылы» аясында «Үздік мектеп медиаторы-2022», «Astana Piano Passion», «Qazaqstan дауысы», «Жыл оқушысы – 2022», «Шежіре: менің тегімнің тарихы» , «Балаға лайық», «Айбын», «Жас құтқарушы» және т.б. республикалық конкурстар өткізілді. Жеңімпаздар мен жүлдегерлерге естелік сыйлықтар табысталды.

Отбасы – қауіпсіз мекен

Дана халқымыз «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» дейді. Бұл саладағы басты міндет – баланы отбасында тәрбиеленуге жағдай жасау, отбасылық және адамгершілік-рухани құндылықтарды дәріптеу.

Осыған орай жекелеген санаттағы білім алушыларға материалдық көмек көрсетудің қолданыстағы жүйесі өзгертілді. Осы жылдан бастап алғаш рет ата-аналардың шотына бір балаға 37-40 мың теңге мөлшерінде сома аударылатын болады.

Балалар жылы тегін ыстық тамақпен қамтамасыз етілген бастауыш сынып оқушыларының саны 10 пайызға өсіп, 607 318 балаға жетті. «Мүмкіндігі шектеулі балалары бар отбасыларды әлеуметтік және психологиялық қолдау» жобасы іске асырылып жатыр. Жоба балаларға, қоғамдағы психологиялық және әлеуметтік бейімделуге, мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдерге көмек көрсетуге бағытталған.

Дені сау бала – ұлт келешегі

Балалардың, мүгедек балалар мен мүмкіндіктері шектеулі балалардың денсаулығын нығайту мен қорғау құқықтарын іске асыру өте маңызды. Осы тұста 2022-2024 жылдары балаларға арналған онкологиялық және гематологиялық көмегін жетілдіру жөніндегі жол картасы әзірленіп, бекітілді. Барлық жаңа туған нәрестелерде және ерте жастағы балаларда (6 жасқа дейін қоса алғанда) есту қабілетінің бұзылуын уақтылы анықтау мақсатында аудиологиялық скрининг жүргізіледі.

Жасөспірімдердің денсаулығын жақсарту, аурулардың алдын алуды және уақтылы анықтау мен емдеуді қамтамасыз ету және дене дамуын іске асыруға жәрдемдесу мақсатында жаңа туған балалардан бастап 17 жасқа дейінгі жасөспірімдер міндетті түрде медициналық тексеруден өтуі тиіс.

Еліміздің медициналық ұйымдарының деректері бойынша жылжымалы медициналық кешендердің қызметтерімен 1530 елді мекен қамтылып, ауылдың 254 410 баласына қызмет көрсетілді. «Балаға лайық» республикалық акциясы арқылы мектеп асханалары мен санитарлық тораптардың жай-күйі ерекше бақылауға алынғанын айта кетейік.

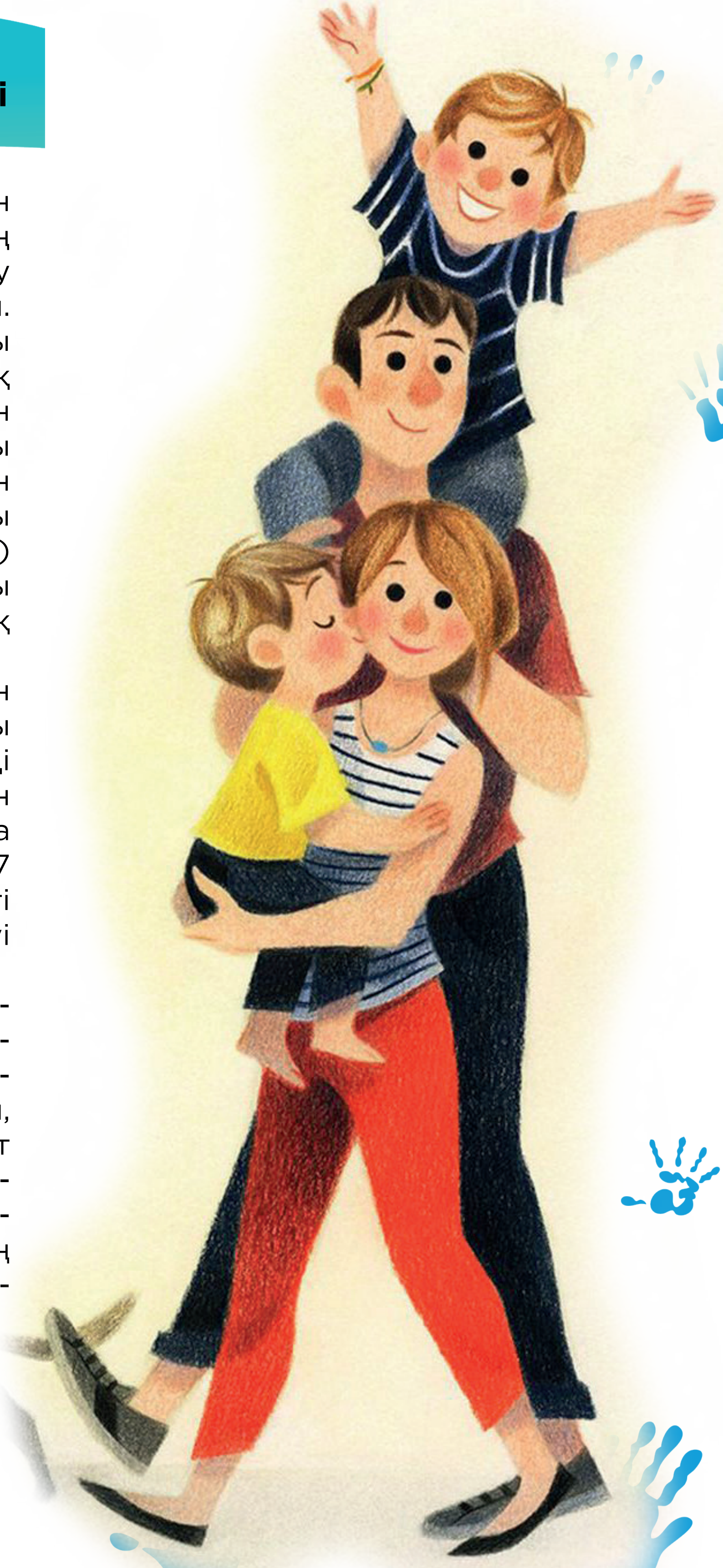

Қазақстан – баласын жетімсіретпеген ел

Жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың құқықтарын қорғау назардан еш уақыт тыс қалған емес. Елімізде 22 692 жетім бала және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар бар. Оның ішінде 18 616 бала Қазақстан азаматтарының отбасыларында тәрбиеленіп жатыр. соңғы уақытта балалар үйлері тәрбиеленушілерінің жалпы контингентінің төмендеуі байқалады. Бұл өте қуанышты жағдай, себебі 2018-2022 жылдары балалар үйлерінің тәрбиеленушілерінің саны 5044-тен 4076 балаға дейін қысқарды. Ал балалар үйлерінің желісі 119-дан 89-ға дейін азайды.

Жайлы мекен – жайлы білім

«Білімнің кілті – мектепте» деген қағидат бойынша балалар үшін инфрақұрылымды және балалар индустриясын дамыту бойынша елімізде алғаш рет «Балалардың хал-ахуал индексі» әзірленіп, бекітілді. Жергілікті атқарушы органдар қалалар мен елді мекендердің инфрақұрылымын дамытуда аулаларды, балалар мен спорт алаңдарын реконструкциялауға ерекше назар аударады.

«Жайлы мектеп» пилоттық ұлттық жобасы іске қосылуда. Оның мақсаты – апатты мектептерді, 3 ауысымды оқытуды және республика мектептеріндегі оқушы орындарының тапшылығын жою. 2026 жылға дейін 842 мың жаңа оқушы орнына арналған 401 мектеп пайдалануға беріледі.

Биылғы жылы Мемлекеті басшысы өзінің Қазақстан халқына жолдауында «Ұлттық қор – балаларға» жаңа бағдарламасын бастады. Алғаш рет мектеп автобустарының автопаркі ауқымды түрде жаңартылды. Әр өңірдің әкімдіктері 515 мектеп автобусын сатып алды.

Балаларды қорғау – басты міндет

Қазіргі кезде барлық білім беру ұйымдарында «Bala Qorgau» жобасы бойынша QR-коды бар тақтайша орналастырылған. Сайт мектепте, үйде және сыртта қиындықтарға тап болған мектеп оқушылары мен олардың ата-аналарына көмектесуге арналған.

Мектеп дәретханалары мен асханалардың мониторингі бойынша «Балаға лайық» акциясы да іске қосылды. Акция «Мектептің жақсаруына көмектес!» лозунгімен өтіп жатыр. Мониторинг жазалау үшін емес, мектептерді қажетті жағдайлар жасауға бірге баулу үшін жүргізіледі, бірінші кезекте балаларға арналған.

«BALA_TIME.KZ» – балалық шаққа саяхат

XXI ғасыр – жаңа технология мен білім алудың ең маңызды кезеңі. «Балалар жылы» аясында «Дана бала» деген балалар әдебиетінің веб-сайты (www.danabala.kz) 100 кітаппен толықты. Бұл жерден кез келген оқушы ертегілер, көркем пен танымдық әдебиетті оқи алады. Бұдан бөлек отандық телеарналарында балалар арасында ұлттық құндылықтарды дәріптеуге бағытталған 10-нан астам арнайы телевизиялық жоба жұмыс істеп жатыр.

Балалар жылы – жарқын жетістіктердің жаршысы

Биылғы жылдың ең басты жаңалықтың бірі Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың 18 жасқа дейінгі балаларға арналған

бағдарламасы. Осылайша «Балалар жылы» аясында «Ұлттық қор – балаларға» атты түбегейлі жаңа бағдарламаны бастау алды. Бұл дегеніңіз – Ұлттық қордың жыл сайынғы инвестициялық табысының 50 пайызын балалардың әлеуметтік жинақтаушы шоттарына мерзімінен бұрын алу құқығынсыз 18 жасқа толғанға дейін аударылып отырады.

Жаңа бағдарламаға сәйкес, кәмелетке толғаннан кейін әр азамат жинақталған соманы тұрғын үй сатып алуға және білім алуға жұмсай алады. Мектеп тәмамдап, оқу ордасынан түлеп ұшқан жасөспірім үшін арналған мұндай керемет бағдарлама жаңа өмір бастауға таптырмас мүмкіндік. Себебі мектеп қабырғасынан түлеп ұшқан бітірушінің ендігі кезектегі бар ой-арманы – жақсы мамандық игеру және үйлі болу. Ал аталмыш бағдарламаның тәртібіне сәйкес, мемлекет ұсынған қаражат 18 жасқа дейін АҚШ долларында жинақталады. Сондықтан ол уақытқа дейін әр баланың шотында қомақты қаражат болатыны сөзсіз. Президент ұсынған бұл бастама 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап іске қосылады.

«Балалар жылы» аясында бір жыл ішінде толағай істің басы қайырылып, жарқын келекшектің жоспары айқындала бастады. Бар жақсылықты баласынан аямаған дана халқымыздың бұл ұстанымы болашаққа бағытталған стратегиялық құнды қазынасы. Сондықтан осы ортақ идея аясына топтасып, өскелең ұрпақтың жан-жақты дамып, зейін де зерек болып өсуіне мемлекет барынша қолдау көрсетіп жатқаны анық.

Болашақтың тұтқасы балалардың қолында екенін дана халқымыз баяғыдан білген. Сол себепті де «Тарыдай болып кіріп, таудай болып» шығаратын мектептің, білім ордасының бұл істегі маңызын айтаса да түсінікті. «Балалар жылыны» осындай дер кезінде жариялануы да содан болар. Биыл қолға алынған игі шаралардың әлі талай жетістікке апаратыны сөзсіз!

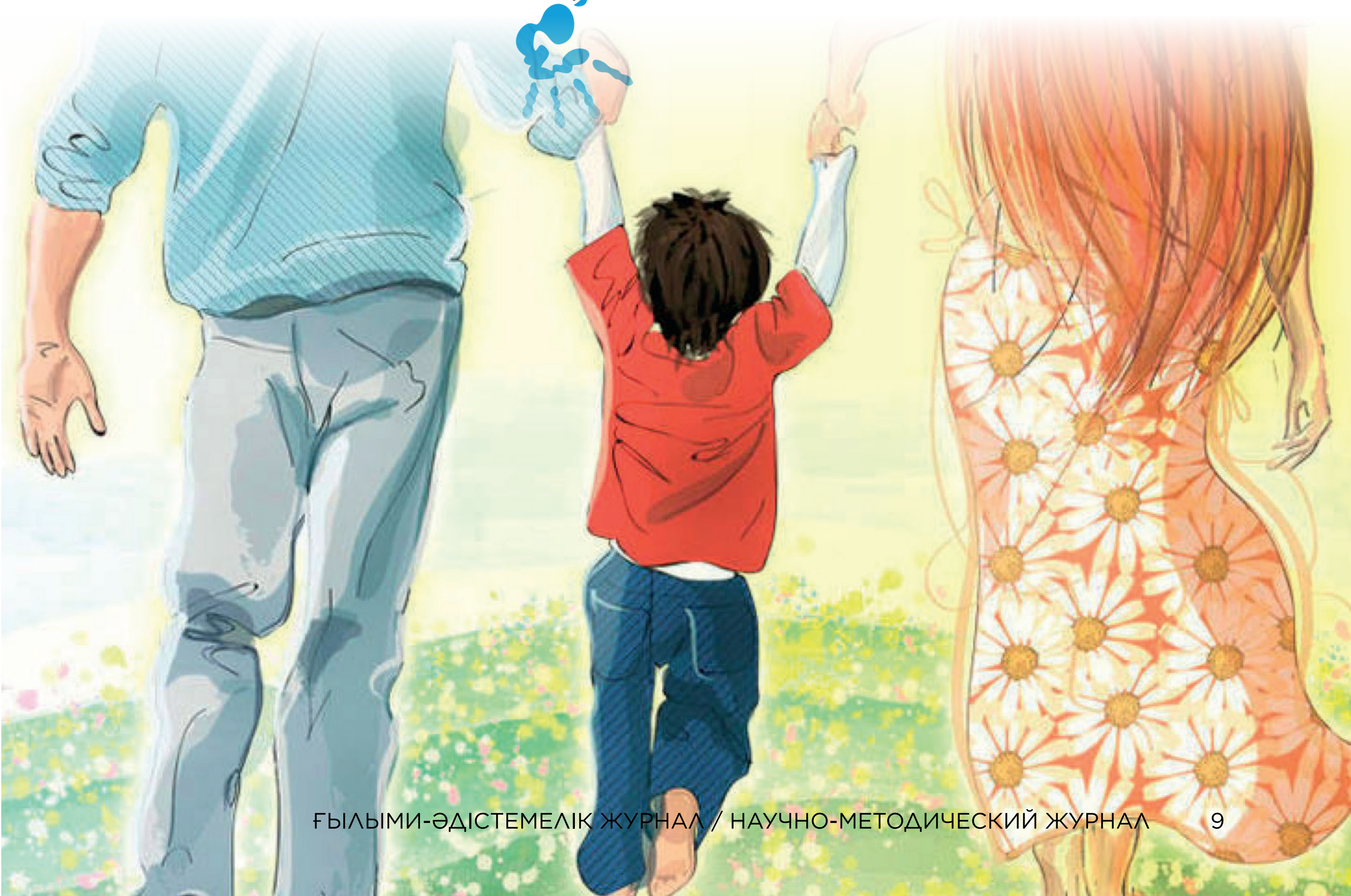

КАЗАХСТАН – ТЕРРИТОРИЯ СЧАСТЛИВОГО ДЕТСТВА:
огромное желание, большие возможности

Петренко Елена
директор КГУ «Региональный центр психологической
поддержки и дополнительного образования»
Управления образования акимата
Костанайской области

Занятие любимым делом – важный стимул развития для любого ребенка. Вовремя заметить и направить его в правильное русло – дать путевку в жизнь. Специальные навыки и полученные знания способны сформировать личность будущего профессионала, достаточно лишь поддерживать и верить в него больше, чем он сам. Для этого нужно давать детям возможность проявлять себя на дополнительных уроках. В Костанайской области ведется активная работа по привлечению детей к дополнительному образованию, а в 2022 году, объявленном Президентом Годом детей, – она приобрела новый оттенок.

Популярность дополнительного образования год от года неуклонно растет. По статистике, в этом учебном году охват дополнительным образованием в Костанайской области составил 37 185 детей - это 33,3% от школьников всего региона. Дети занимаются спортом, участвуют в творческих кружках, развиваются технически и интеллектуально. Между тем, невероятно активным стало театральное движение среди детей. В рамках республиканского проекта «Дети и театр» ребятам представилась возможность посещать различные театральные постановки. Новый виток приобрело дебатное движение. В школах всего региона активно развивается военно-патриотическое направление, открываются и пополняются музеи различных направлений, процветает техническое моделирование и робототехника.

Наблюдая неподдельный интерес и рост спроса на кружки этих направлений, Региональный центр психологической поддержки и дополнительного образования управления образования Костанайской области оказывает большую поддержку школьникам. Во-первых, в этом году было организовано множество творческих и интеллектуальных конкурсов с хорошими призовыми фондами. Во-вторых, благодаря поддержке спонсоров были реализованы общественно-значимые проекты. Например, открылись 10 кабинетов поддержки инклюзии в двух городах и шести регионах области.

В деле воспитания детей очень важно стимулировать труд ребенка, то есть правильно его мотивировать. Любые идеи, стремления должны находить отклик в лицах старших наставников, будь то родитель, учитель или просто старший товарищ. Ведь если поставлены цели, а результат очень заманчивый – невольно хочешь достигнуть его и получить заветную награду. В мае наш Центр провел областной конкурс «Школа глазами детей» в рамках Года детей. В конкурсе принимали участие организации среднего образования, победители городских, районных этапов конкурса из 17 районов области. По условиям конкурса социальный проект должен быть реализован на территории одной школы, направлен на улучшение объектов инфраструктуры школьной среды, сумма проекта не должна превышать 3 000 000 тенге.

Лучшими стали три проекта: «Парк» (развитие инфраструктуры), КГУ «Основная школа имени Айсы Нурманова Жангельдинского района, Коворкинг – зона «DEMALYS-TIME» (Комплексный социально-культурный проект), КГУ «Общеобразовательная школа №6» города Лисаковска, проект «Покорение высоты» (Спортивно-туристское), КГУ «Первомайская общеобразовательная школа Мендыкаринского района».

На сегодняшний день все проекты-победители воплощены в жизнь и уже функционируют в указанных школах. Реализация проектов дала возможность лидерам детского школьного самоуправления проявить свои лидерские способности: ребята разрабатывали проект, делали расчеты, придумывали дизайн, реализовывали. Их мечты об улучшении школьного пространства полностью сбылись!

В день празднования дня города Костаная дети были центром притяжения. На центральной площади нашим Центром был организован областной баттл «Just Dance-2022». Участниками финального баттла стали танцевальные коллективы учащейся молодежи общеобразовательных школ, ТиПО и организаций дополнительного образования крупных городов и Костанайского района. В итоге 4 команды-победительницы мастеров уличного танца получили денежные призы.

С начала года в Костанае завершено строительство Ледового дворца на 2 500 мест и бассейна олимпийского класса на 300 мест, введена в эксплуатацию общеобразовательная школа на 320 мест в поселке Карабалык. В областном центре открылись частные школы «QAZBILIM», лицей с углубленным изучением государственного языка на 280 мест и KAZGUU SCHOOL на 520 мест с уникальной образовательной программой бизнес образования и углубленным изучением английского языка.

Для привлечения детей в

научную деятельность, в Костанае ведется строительство Смарт-центра на 1 300 мест, сдача которого планируется на 2023 год. Его деятельность будет направлена на развитие инновационных кружков, таких как кабинеты аквапоники и гидропоники, агролаборатория, химико-техническая и физико-техническая лаборатории, кружок возобновляемых источников энергии (научно-биологическое направление), начальное техническое моделирование, компьютерные классы 3D печати, 3D моделирования и 3D сканирования, кружок авиамоделирования, компьютерный класс программирования, классы инженерии и робототехники, игротека, кружок виртуальной реальности, кружок программирования радио SDR (IT направление), гончарного дела, ландшафтного дизайна, классы видео и фотомонтажа, актерского мастерства, режиссерского искусства (художественно-эстетическое направления), а также студии ИЗО, вокала, языковые кружки. В Смарт-центре будет зрительный зал на 300 мест.

Вся эта работа направлена на привлечение детей к дополнительному образованию и нацелена на мотивацию к достижению высоких результатов, которых в таких условиях будет легче добиться.

Очень важный аспект в многогранной работе, посвященной Году детей, – улучшение качества инклюзивного образования. К примеру, в Костанайской области в системе дошкольного воспитания и обучения коррекционной поддержке в рамках инклюзивного и специального образования в 188 учреждениях получают 489 воспитанников с особыми образовательными потребностями, в дополнительном образовании инклюзивным обучением охвачено более 200 детей.

С сентября этого года в Житикаринском районе осуществляет свою работу социальный проект «Шығармашылықпен өмір сүру». Цель проекта – внедрение активных форм работы, позволяющих организовать содержательный досуг и развитие детей с инвалидностью. В рамках проекта будет проведено 18 творческих занятий, итогом работы будет организация выставки творческих работ детей с инвалидностью. Проект «Шығармашылықпен өмір сүру» стал важным звеном многолетнего сотрудничества Житикаринского Дома детского творчества и Отделения дневного пребывания детей с инвалидностью.

В Доме творчества детей и юношества Сарыкольского района в программу инклюзивного обучения

дополнительному образованию включены различные виды творчества: изобразительное искусство, аппликация из бумаги, лепка из соленого теста, поделки из природного материала, поделки из бумаги и ниток. Дом творчества тесно сотрудничает с кабинетом психолого-педагогической коррекции и проводит совместные мастер-классы.

В детской школе искусств Житикаринского района дети обучаются игре на музыкальных инструментах, что способствует развитию мелкой моторики рук. В процессе обучения укрепляется мышечная ткань, так как музыкальный инструмент является своеобразным тренажером. В классе специальности учитель работает по индивидуальному подходу к каждому ребенку, благодаря чему занятия проводятся по мере усвоения материала. На уроках используют приём частого повторения игры какой-либо фразы музыкального произведения, пока она не станет автоматической. В то же время в лечебном направлении происходит невольная работа мышц и мелких суставов. Неоднократные повторения вселяют уверенность в собственные силы, укрепляют самооценку и развивают мелкую моторику.

В Доме детского и юношеского творчества Мендыкаринского района в кружках социально-педагогической и декоративно-прикладной направленности занимаются 10 обучающихся. За период посещения у ребят имеются положительные результаты по итогам участия в конкурсах различного уровня.

В Школе технического творчества города Костаная обучается 5 ребят с особыми образовательными потребностями. Детей с задержкой психического развития педагоги привлекают к участию в больших масштабных проектах школы, а проектная технология в свою очередь становится наряду с игровой, наиболее используемой.

Как психолог, могу сказать, что социализация и обучение детей с ограниченными возможностями здоровья в современном обществе не становится менее актуальной, ее злободневность только возрастает. Приоритетной задачей сегодняшнего дня в инклюзивном образовании является усиление внимания к проблемам социализации и интеграции в общество лиц с особенностями психофизического развития, а также к созданию целостной системы психолого-педагогического сопровождения.

Быть не просто рядом с детьми, а быть вместе. В нашей области – это одна из ключевых идей дополнительного

образования: пожелания детей и их предложения всегда находят отклик в наших сердцах, а возможности — в делах. К примеру, в апреле этого года прошел необычный дебатный турнир, о котором до сих пор вспоминают с теплом. По многочисленным просьбам родительской общественности мы провели областной дружеский дебатный турнир между родителями, учениками и педагогами на тему: «Школа-родители-дети, вместе с независимым Казахстаном!».

Этим турниром мы хотели объединить детскую, родительскую и педагогическую общественность, создать единое позитивное пространство, формирующее у учащихся способность творчески и критически мыслить.

К трибунам вышли родители, чье детство тоже когда-то сопровождалось играми в дебаты, но были и те, кто впервые решил опробовать свои силы. Наблюдая за каждой игрой, было видно, как раскрывались игроки и как каждая последующая игра придавала им уверенности и профессионализма в аналитике и подборе аргументов. По словам родителей, было страшно, в победу не верили, но попробовать посоревноваться с собственными детьми и их педагогами все же было интересно. С самого начала команда родителей была убедительна в своих выступлениях, но борьба за первое место продолжалась до самого последнего аргумента.

Воспитанники художественной школы им. Никифорова города Костаная весь год были задействованы в интереснейших мероприятиях городского уровня. В апреле состоялось одно из ярких событий не только для школы, но и города – областная выставка работ учащихся и педагогов школы в областной картинной галерее с одноименным названием проекта

«Дети рисуют Мир». На выставке было представлено около 130 работ учащихся в возрасте 9-16 лет, в различных видах изобразительного искусства: живопись, графика, скульптура, декоративно-прикладное искусство. Основу экспозиции составили дипломные работы выпускников в широком диапазоне изобразительных техник и мотивов: пейзажи родного края, традиции казахского народа, портреты выдающихся просветителей, казахские легенды и даже освоение космоса. Зрители отметили высокий уровень работ и глубину передачи образов.

День защиты детей, конечно же, стал самым ключевым праздником Проекта. Около 450 учащихся художественной школы приняли самое активное участие на различных площадках городского мероприятия «Я вижу мир». Так, подготовительные классы стали участниками рисунка на асфальте. А вот ребята постарше, учащиеся 4-го класса, разрисовывали огромный баннер в центре площади областного акима, изображая маркерами «Волшебный мир детства». Там же, на площади, в уютной полу юрте разместилась экспозиция с работами наших учащихся и мастер-классами в техниках декоративно-прикладного творчества «войлок» и «батик». Не оставила равнодушными горожан и выставка-пленэр учащихся нашей школы, которые разместились с мольбертами в центральной аллее сквера с «живыми» зарисовки праздника.

На сегодняшний день работу организаций дополнительного образования и мероприятий, посвященных Году детей в Костанайской области (45 организаций), контролирует наш Региональный центр психологической поддержки и дополнительного образования. Ежедневно мы публикуем познавательные материалы о наших детях, их деятельности в ОДО, победах и достижениях. С начала года выпущено более 20 000 постов, посвященных детях под эгидой Года детей и в рамках прозрачности и открытости их деятельности. Материалы транслируются на официальных сайтах Центра, а также страницах в социальных сетях.

Ну и конечно, в Год детей наш Центр стал своеобразным эпицентром событий, где мы не только проводим и освещаем мероприятия, а показываем все то лучшее, что делается в каждом уголке области во благо детства.

И в заключение, пожалуй, хотелось бы сказать, что реализация Года детей в Костанайской области действительно находится на особом контроле правительства. Очень много позитивного уже сделано. Но ещё больше предстоит сделать и очень важно, чтобы поставленная планка с наступлением следующего года не снижалась, а напротив, была выше предыдущей.

ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУДАҒЫ ТУРИСТІК-ӨЛКЕТАНУ ҚЫЗМЕТІНІҢ МАҢЫЗЫ

С.О. Өмірбаева
Түркістан облысы адами әлеуетті дамыту басқармасы «Облыстық жас туристер станциясы» КММ директоры

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында: «Қосымша білім берудің білім беретін оқу бағдарламалары білім алушылардың өзін-өзі басқаруын, шығармашылығын дамыту, олардың қабілетін іске асыру, қоғам өміріне бейімделуі, азаматтық сана-сезімін, жалпы мәдениетін, салауатты өмір салтын қалыптастыру, бос уақытын мазмұнды ұйымдастыру үшін жағдайлар жасауды көздейді» деп көрсетілген.

Өмір ағымы үнемі дамып отырған шақта ақыл-ойы озық, білімі мен білігі жоғары, жан-жақты дамыған тұлғаны тәрбиелеу қажеті күн өткен сайын артып отыр. Жеке тұлғаны оқыту, тәрбиелеу және дамытуды үйлестіруші қосымша білім беру ұйымы ретінде Түркістан облысы Адами әлеуетті дамыту басқармасына қарасты «Облыстық жас туристер станциясы» мекемесінің атқарып отырған еңбегі ерекше.

2022-2023 оқу жылында «Түркістанның жаңғыруы – жаһандық бәсекеге қабілет және жас ұрпақтың жаңа болмысын қалыптастыру» атты әдістемелік тақырыпты басшылыққа алып, түрлі шаралар ұйымдастыру көзделіп отыр. Мекеменің ұстанып отырған саясаты – балаларға қосымша білім беру және тәрбиелеу процесінде қоғам мен мемлекеттің, жеке тұлғаның мүддесі үшін түрлі педагогикалық тың бастамаларды игеру.

Мекеме 1953 жылы Шымкент қаласындағы облыстық «Оқушылар үйінде» туристік бөлім ретінде ашылып, 1957 жылы балалар туристік-экскурсиялық базасы ретінде дербес бөлініп шыққан соң, атауын «Жас туристер станциясы» деп өзгертті. Облыс орталығының Түркістан қаласына көшірілуіне байланысты қазіргі таңда «Облыстық жас туристер станциясы» Түркістан қаласында қызметін жалғастырып жатыр.

Жас саяхатшылар станциясы туристік-өлкетану қызметінде Түркістан облысының тарихын, мәдениетін кешенді оқып-үйрену мақсатымен археологиялық, тарихи және монументалды ескерткіштерге арналған және Батыс Тянь-Шань бойынша туристік-экскурсиялық бағыттар әзірлеген. Осы бағыттар бойынша ұйымдастырылған туристік іс-шараларға, экскурсияларға қатысқан оқушылардың саны жыл сайын артып келеді.

Оқушылардың жазғы демалысын тиімді жоспарлаудың бір түрі – далада шатыр тігіп, балалар лагерін ұйымдастыру.

Даладағы шатырлы лагерлерді ұйымдастыру арқылы оқушылардың туристік-өлкетану және экскурсиялық, дене шынықтыру, сауықтыру қызметін, табиғатты қорғау және экологиялық жұмыстарын, балалар мен жасөспірімдердің бірлескен еңбегі мен демалысына керек жағдай жасауға мүмкіндік ашады.

Жазғы маусымда Төле би ауданы, Біркөлік шатқалындағы «Робинзон»

туристік шатырлы лагерінде жетім, жартылай жетім және әлеуметтік жағынан аз қамтылған отбасылардың балаларына ұйымдастырылған демалыс лагерінде үйірмеге қатысушылар туристікептіліктері мен машықтарын қалыптастырады, қосымша экологиялық білім мен тәрбие алады. Балалар көпшілік арасында өзін ұстауды, өзгенің құқын құрметтеуді, түрлі қиындықтарды жеңе білуді үйренеді. Біркөлік шатқалының кербез сұлу табиғатына елітіп, құтты мекеннің саф ауасын, мөлдір суын бойына сіңіре жұтқан балалар тазалық пен адалдыққа, әсемдік пен сұлулыққа іңкәр болып, балдәурен балалық шағының ұмытылмас шағын өткізеді.

Жас саяхатшылар станциясы балалар мен жасөспірімдер туризмін дамытуға байланысты мынадай іс-шаралар ұйымдастырып өткізеді:

1. Оқу-тақырыптық саяхаттар: «Ежелгі Отырар қаласына саяхат», «Ұлы Жібек жолы бойымен», «Түркістан өлкесінің тарихы».

2. Біркөлік, Сайрамсу, Қасқасу, Машат шатқалдарына сауықтыру жорықтары.

3. Тянь-Шаньнің батыс, солтүстік, орталық бөліктерінің және Алтай, Памир тауларына бағыттар бойынша жаяу жүру жорықтары.

4. Альпинизм, тау және су туризмі элементтеріне сүйенген әсерлі бағыттар.

5. Боралдай, Ақсу, Өгем, Сырдария өзендері бойынша су туризмі бағыттары.

6. Жас альпинистердің шыңды бағындыру жөнінде оқу-жаттығу жиындарының алпиниадасы.

7. Спорттық дәрежені орындауға арналған спорттық жарыстың алпиниадасы.

8. Оқушы жастардың туристік дайындығын байқау мақсатындағы оқу-жаттығу жорықтарының турнадасы.

9. Ғылыми-танымдық турлар және экспедициялар.

10. Далалық туристік лагерлер және балалар туризмінің түрлері бойынша өлкетану қызметі бағытында

(тарих, этнография, экология, археология) туристік базалары.

11. Түркістан облысы аумағында тұратын халықтардың тарихын және мәдениетін оқытып-үйрететін этнографиялық экспедициялар.

12. Облыстағы экологиялық апатты аймақтарға кәсіптік рейдтер, зерттеу экспедицияларын ұйымдастыру.

13. «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру, мұрағат ісі және оқушыларға экологиялық білімі мен тәрбие беру бойынша ғылыми-тәжрибиелік конференциялар өткізу.

14. «Атамекен» өлкетану туризміне қатысушы жас өлкетанушылардың слёттері, фестивалдері, олимпиадалары, конкурстары, марафондары, көрмелері.

Осы аталған оқу-тақырыптық және сауықтыру экскурсияларын қала, аудан мектептеріндегі оқушылардың бос уақыты мен демалысын ұйымдастыру және денсаулығын нығайту мақсатында жас саяхатшылар станциясының туристік-экскурсия бөлімі ұйымдастырады.

Қазір «Облыстық жас туристер станциясында» және оған қарасты қала, аудандық мекемелерде **6 мыңнан** аса бала үйірмеге қатысып жүр.

Мекеме жоспары бойынша оқушылардың жазғы демалысын тиімді ұйымдастыру мақсатында бөлімдердің қосымша білім беру педагогтері мен үйірмеге қатысушылары жазғы сабақ кестесіне сәйкес түрлі іс-шараларға қатысады. **Жазғы іс-шараларды ұйымдастырып өткізгендегі мақсат** – үйірмеге қатысушылардың салауатты өмір салтын қалыптастыру, өскелең ұрпақтың денсаулығын сақтау

және нығайту, жеке ақыл-ой санасын, өлкені танып, білуге қызығушылығын арттыру, балалардың жазғы сауықтыру демалысын тиімді және мазмұнды ұйымдастыру, патриоттық тәрбие беру, оқушылардың денсаулығын жақсарту, табиғат заңдылығын түсіне білуге тәрбиелеу, туристік тұрмысты дала жағдайында ұйымдастыруды үйрету.

«Облыстық жас туристер станциясы» биылғы Балалар жылы аясында түрлі іс-шаралар ұйымдастырған болатын. Сол жазғы іс-шаралардың бірқатарына қысқаша тоқталып өтсек дейміз.

«TURAN-BALAFEST» онкүндігінде өткен «Балалар – еліміздің болашағы» батпырауық фестивалі

Биылғы 28 мамыр күні Түркістан облыстық Конгресс холл аумағында «Балалар – еліміздің болашағы» атты батпырауық фестивалі өтті. Фестивальдің мақсаты – Түркістан облысында балалар туризмінің дамуына үлес қосу, ашық ауада өткізілетін іс-шараларды танымал ету, әлемдік экотуризм бағытындағы ралли жобаларды өңірімізге тарту, үйірмешілердің қызығушылығын экотуризмге аудару. «Балалар – еліміздің болашағы» батпырауық фестиваліне барлығы 110 бала қатысқан. Бұл шара «TURAN-BALAFEST» онкүндігі аясында ұйымдастырылған. Осы онкүндік аясында бұдан бөлек «Туған жер» фото және бейне челлендж конкурсы, «Жасыл сақшы» балалар және жасөспірімдер ұйымының туристік-экологиялық слеті, «Жас құтқарушы» облыстық туристік жарысы өткен. Бұл шаралар туралы да кеңірек айтатын боламыз.

Әлеуметтік желілердегі «Туған жер» фото және бейне челлендж конкурсы

Оқушылар арасында «Туған жер» тақырыбында фото және бейне-челлендж конкурсын ұйымдастыра отырып, өскелең ұрпақты туған жердің ең көрікті жерлері мен сұлу табиғатын көркем бейнелей білуге тәрбиелеуді мақсат еткен конкурс 2022 жылғы 24 мамыр күні өткен.

Конкурсқа «Облыстық жас туристер станциясының» туристік-экология, туристік-спорттық, туристік-экскурсия және туристік-өлкетану, археология бөлімдерінің

үйірмешілері, жалпы саны 60 оқушы қатысқан.

Әр бөлімнің үйірмешілері ережеге сәйкес 2 номинация бойынша туған жерлері жайлы фотосуреттер мен бейнероликтер дайындап, бөлімдер арасында челлендж жолдап, оларды жетекшілері әлеуметтік желіге жүктеген.

«Жасыл сақшы» балалар және жасөспірімдер ұйымының туристік-экологиялық слеті

Балалар мен жастарды азаматшылдық пен отаншылдық сезімдеріне тәрбиелеу, ел игілігі үшін ерікті еңбек идеяларын, экспедициялық жасақтардың экологиялық қызметін жандандыруды мақсат еткен шараға 110 бала тартылған. Слетке салауатты өмір салтын насихаттайтын «Жасыл сақшы» балалар және жасөспірімдер ұйымы мұрындық болған.

«Жас құтқарушы» облыстық туристік жарысы

«Облыстық жас туристер станциясы» мен Түркістан облыстық Төтенше жағдайлар департаменi бірлесіп, Түркістан облысы, Төле би ауданы, Біркөлік шатқалында орналасқан туристік лагерьде мектеп оқушыларының **«Жас құтқарушы»** облыстық туристік жарысын өткізді. Жарыс оқушылардың туристік ептіліктері мен шеберліктерін арттыру, үздік туристік топтарды анықтау, құтқару жұмыстарын үйрету, төтенше жағдай кезінде зардап шеккен жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсетуді үйрету мақсатында ұйымдастырылған.

2022 жылғы 24–27 мамыр аралығында өткен шараға Түркістан облысының Сарыағаш, Арыс, Келес, Қазығұрт, Сайрам, Төле би, Түркістан, Түлкібас, Созақ, Отырар аудан, қалаларынан 110 оқушы, 30 жетекші қатысқан.

«Жас құтқарушы» республикалық туристік-спорттық жарысы

2022 жылғы маусым айында ҚР Ақмола облысының Көкшетау қаласындағы Мәлік Ғабдулин атындағы Азаматтық қорғау академиясында ҚР

Төтенше жағдайлар Министрлігінің «Жас құтқарушы» республикалық слеті өтті. Түркістан облысының «Облыстық жас туристер станцисына» қарасты Төле би аудандық мекемесінің үйірмешілері – «Өрт эстафетасы», «Визит карта», «Медициналық дайындық» номинациялары бойынша «жақсы» деген көрсеткіш көрсетіп, ал «Суда құтқару жұмысы», «Жауынгерлік қанат жаю эстафетасынан» үздік нәтижеге жеткен.

«Менің Отаным – Қазақстан» туристік экспедициялық жасақтардың республикалық слеті

Түркістан облысы адами әлеуетті дамыту басқармасының «Облыстық жас туристер станциясының» үйірмешілері «Менің Отаным – Қазақстан» туристік экспедициялық жасақтардың республикалық слетінде «Жас өлкетанушы» номинациясының «Халық дәстүрлері, әдет-ғұрыптар мен мәдениет» бағыты бойынша II дәрежелі дипломымен Тастанқұлова Махаббат марапатталды. Жеңімпаз оқушыны дайындаған – жетекшісі туристік-археологиялық өлкетану бөлімінің ҚББП-ы Егембердиева Жанар Мұратқызы. Ал «Туған өлке соқпақтары» бағыты бойынша II дәрежелі дипломмен Жұмабай Жансезім марапатталған. Жансезімнің жетекшісі – туристік-археологиялық өлкетану бөлімінің ҚББП-ы Ысмайлова Оразкүл Жұматбекқызы.

«Туған өлкенің тарихы – мәдени нысандарына экскурсия ұйымдастыру әдіс-тәсілдері» тақырыбындағы оқу-танымдық көшпелі семинары

Оқу-танымдық көшпелі семинар 2022 жылғы 9 маусымда Отырар ауданында өткен. Семинарға қатысушылар «Отырар мемлекеттік ареологиялық музей-қорығының» ұйымастыруымен өткен республикалық қолөнер шеберлерінің жәрмеңкесін тамашалап, семинардың екінші бөлімінде қатысушылар «Көне Отырар» қалашығына саяхат жасап, Арыстан баб кесенесіне ат басын тіреді.

Осы орайда «Облыстық жас туристер станциясы» және Түркістан облысы Рухани жаңғыру

1 из 1

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ

Балалар жылы 2022

II дәрежелі
Диплом

«Менің Отаным – Қазақстан» туристік экспедициялық жасақтардың республикалық слетінде «Жас өлкетанушы» номинациясының «Туған өлке соқпақтары» бағыты бойынша жеңімпаз

Жұмабай Жансезім

МАРАПАТТАЛАДЫ

Директор Р. Шер

Астана, 2022 жылы қыркүйек Д-3156

жобалық кеңсесінің басшысы Сейдәзім Айдар Бастарбекұлы Елбасының «Болашаққа бағдар: «Рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласы аясында өткізілетін іс-шараларды бірлескен түрде өткізу, туристік-өлкетану жұмыстарын жандандыру, киелі жерлердің тарихын болашақ ұрпақтың санасына сіңіру, сондай-ақ тәжірибе мен ақпараттарды бөлісу, семинарлар мен кездесулерді бірлесіп өткізу туралы Меморандумға қол қойғанын және осы меморандум аясында бірлесе отырып, жыл бойы түрлі шара өткізгенін айта кеткен жөн.

Қорыта айтқанда, жас ұрпақты өкінбейтіндей етіп, қателіксіз, уайым-қайғысыз, зорлық-зомбылықсыз өмір сүруге, өмірі қуаныш пен шаттыққа толы болуды үйрету – біздің қасиетті парызымыз. Нағыз ұстаз бейнесін Әбу Насыр әл-Фараби сөзімен түйіндесек: «Ұстаздық мінез-құлық нормасы мынадай болуға тиіс: ол тым қатал да болмауға тиіс, тым ырыққа да жығыла бермеуі керек, өйткені тым қаталдық шәкіртті өзінің ұстазына қарсы қояды, ал тым ырыққа көне беру ұстаздың қадірін кетіреді, оның берген сабағы мен оның ғылымына шәкірті селқос қарайтын болады. Ұстаз тарапынан барынша ынталық пен табандылық қажет. Өйткені бұлар жұрт айтқандай тамшысымен тас тесетін бейне бір су тәрізді».

Осындай ұстазға тән мінез-құлық ізгілікпен ұштасып, бала жүрегінің төрінен орын алған жағдайда жас ұрпақтың рухани бай, адамгершілігі мол, жан-жақты үйлесімді дамыған, елін сүйер абзал азамат болары сөзсіз.

Киелі Түркістан топырағы – арғысы Ахмет Яссауи бабамыздан бастап, талай хандарымыз бен би-сұлтандарымыздың, батырларымыздың табаны тиген киелі мекен. Бүгінде рухани астана әрі Түркістан облысының жаңа орталығына айналған Түркістан қаласында тарихи-мәдени туризмнің дамуына, оның ішінде балалар туризмін дамытуға үлес қосу – баршамыздың басты міндетіміз.

«КҮЛТЕГІН» ЗИЯТКЕРЛІК ОЙЫНЫ – *Түркістан жастарын білімге баулыған телебағдарлама*

Эльмира Дуланқызы Асқарова
Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Облысытық дарынды балаларды анықтау және қолдау орталығы» КММ-нің директоры

Мектеп қабырғасында жүрген әр баланы білімді, өнерлі, дарынды етіп тәрбиелеу – қазіргі заманның басты мәселесі әрі талабы. Білімді ұрпақ ел болашағы деп білеміз, соған сай жас өрендердің сапалы білім алып, зерек болуына жағдай жасау – біздік міндет.

Жыл басында мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2022 жылды «Балалар жылы» деп жариялап, оларды қорғау үшін денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қолдау бағытында нақты шаралар қолға алынуы керек деп, осы бағытта жұмыс істеуге тапсырма берген болатын.

Бала бойындағы дарынды, қабілетті тану, оны алға шығару, ұмтылдыру – уақыт талабы.

Осыған сәйкес «Балалар жылы» аясында Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасы алғаш рет 2022 жылы жалпы білім беру ұйымдарының 9-10 сынып оқушыларына арналған «Күлтегін» зияткерлік телебағдарлама ойынын ұйымдастырып, телеарнадан таратуды жолға қойған болатын. «Күлтегін» зияткерлік телебағдарлама ойынының түсірілімі TURKISTAN TV телеарнасында өтеді және қыркүйек айынан бастап аптасына бір рет көрсетіліп келеді. Сонымен қатар осыған дейін шыққан бағдарламаларды Түркістан телеарнасының Youtube

видеоплатформасындағы арнасынан да көруге болады. Бағдарламаның жалпы ұзақтығы 35-45 минут.

Бағдарлама атауын «Күлтегін» деп атауының да өзіндік себебі бар. Күлтегін – түркі халықтарының әскери жетекшісі және қолбасшысы. Шығыс Түрік қағанатының мемлекет қайраткері, Білге қағанның кеңесшісі. «Көк түріктің көк семсері» атанған қолбасшы көшпенді түркі тайпаларды бір ту астына біріктірген. Күлтегін қаған жайлы тасқа қашалып жазылып, бізге жеткен «Күлтегін» атты Орхон-Енисей жазбаларына жататын өте құнды жазба бар.

Әйгілі қаһарман 685 жылы Орхон өзенінің жағасында дүниеге келген. Өз заманында Күлтегіннің қаһарына шыдас берер, батырдың қылышына қарсы тұрар ешкім болмаған деседі. Оғыздар, қырғыздар, соғдылар, қытайлар және өзге халықтардың әскерін бағындырып, өз империясына қосқан. Он жасында-ақ сарбаздар қатарына қосылған. Он алты жасында қол бастап, ерлігімен, ақылымен көзге түскен. Он бес жыл ел басқарып, қырық жеті жасында дүние салады. Ол ел басқарған он бес жылда ел бақытты, бейбіт өмір сүрген дейді тарихи құжаттар бетіндегі деректер. Бұл қаза ағасы Білге қағанның ғана емес, дүйім түркі жұртының қабырғасын қайыстырған екен, төрткүл дүниеден ел жиылып, батырын ауырлап жерлеген соң, інісінің құрметіне Білге қаған тасқа қашап жыр жазыпты. Сол жыры бүгінде бізге ескерткіш болып жетіп отыр. Бағдарлама басталарда да осы руна жазуымен жазылған, арғы тарихымыздан сыр шертер асыл мұрамызды көрсеттік, себебі жас көрермен көре-көре түп тарихымызды ұмытпай, жадында сақтайтын болады.

Тарих тек белгілі бір халықтың өткені, бастан өткерген оқиғаларының хронологиясы емес. Тарих дегеніміз – түп тамыр, сіз бен біздің өткеніміз

және тұнып тұрған тәрбие. Француз тарихшысы Жозеф Ренанның «Тарих дегеніміз – бір халықтың тек қана еркіндікке қарай ұмтылысының тарихы ғана емес, сол халық тәрбиесінің де тарихы» деген сөзі осы орайда еске түседі. Иә, жас ұрпақты тарихпен сусындата отырып, мықты тәрбие бере аларымызды осыдан-ақ білсек болады. Зияткерлік телебағдарлама ойынының атын «Күлтегін» батырдың есіміне арнап қойған себебі мен мақсаты да осыдан шығып отыр. Осы орайда бағдарлама мақсаты мен атауынан, жалпы көздеген мұратынан жаңылыспадық деген ойдамыз.

Әрі қарай балалардың білімін таразыға салып, одан әрі оқуға, ізденуге деген талпынысын арттыратын зияткерлік телебағдарламаны жете таныстырып кеткеніміз жөн болар. Ең алдымен, ойынның мақсатына тоқталып өтсек дейміз. Сонымен, бағдарламаның көздеген мақсаты мынадай:

- оқушылардың көшбасшылық қасиеттері мен сыни ойлау дағдысын

дамытуға, өзін-өзі жетілдіруге және шығармашылық қабілетінің дамуына жағдай жасау, әрі қарай арттыруына мүмкіндік беру;

- дарынды оқушылармен жасөспірімдердің әлеуетін одан әрі дамытып, интеллектуал, өзіне сенімді, дені сау, физикалық тұрғыда және жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеп, логикалық ойлау қабілетін дамыту;

- шапшаңдыққа, дұрыс шешімді жылдап әрі тиімді қабылдап үйретуге дағдыландыру.

Осы мақсатқа жету жолында ойын барысын барынша қызық, танымдық маңызын арттырып отыруға тырыстық. Бағдарлама ережесін түзу барысында негізгі мақсатқа жеткізетін жолдарды әбден ойластыра келе, ойын төрт айналымнан тұратын болды. Ойынға үш команда қатысады.

Бірінші айналым «Дарабоз» деп аталады.

Оқушыларға бір минут уақыт беріліп, осы уақыт ішінде оларға 15 (он бес) сұрақ қойылады. Команда осы уақытта қанша сұраққа жауап беріп үлгергеніне қарай ұпай саны есептеледі, әрине барлық сұраққа жауап беріп үлгергені өте маңызды. Әрбір дұрыс жауапқа 10 (он) ұпай беріліп, он бес сұраққа түгел жауап берген жағдайда 150 ұпай жинайды.

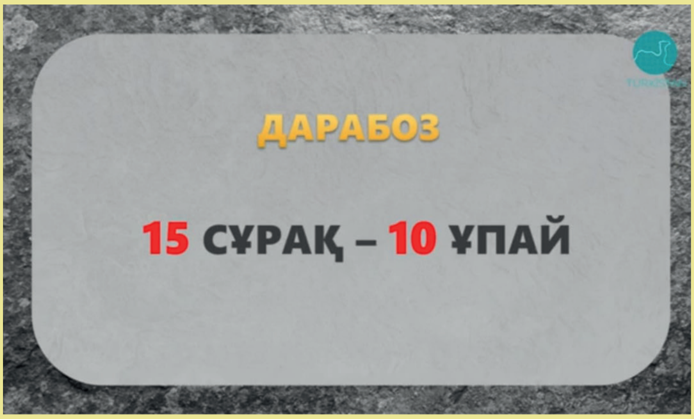

Екінші айналым – «IQ – Дода». Балалардың интеллектуалдық қабілет деңгейі додаға түсетін айналымдағы сұрақтар да барынша салмақты болады. Led экранға 12 ұяшық шығады. Әр команда төрт ұяшықтан таңдап, жасырылған сұрақтарға жауап береді. Сұраққа дұрыс жауап берсе, әр команда мүшесі сол ұяшықта көрсетілген ұпай санын команда коржы қосады.

Үшінші айналым атауы – «Құпия сандық».

Әр команда құпия сандықтағы сұрақты алып, қойылған сауалға жауап керек. Әрбір дұрыс жауапқа 50 (елу) ұпай алады. Мұндағы сұрақтар ал екі айналымға қарағанда күрделірек болып келеді. Көбіне Қазақстан та әлем тарихы, география секілді салаларды қамтиды.

Төртінші айналым «Алтын қақпа» деп аталады. Түрлі сала мама

жолдаған бейне сұрақтарын Led экраннан көрсетеміз. Әрбір дұрыс жауапқа 30 (отыз) ұпай беріледі.

Осы айтылған ережеге сәйкес 16 ауданнан үш оқушыдан құралған бір команда және Түркістан қаласынан үш оқушыдан құралған екі команда қатысты. Түркістан қаласы облысымыздың орталығы болғандықтан, ұйымдастыру комитеті ақылдаса келе, Түркістан қаласының атынан екі команданың қатысуына рұқсат берді. Бірінші кезеңінің бірінші түсірілімінде Шардара, Төле би аудандарынан және Түркістан қаласынан келген командалар сайысқа түсті.

Екінші түсірілімде Мақтаарал, Түлкібас, Созақ аудандары, үшінші түсірілімде Жетісай, Сайрам аудандарынан және Кентау қаласынан, төртінші түсірілімде Келес, Ордабасы, Сауран аудандарынан, бесінші түсірілімде Сарыағаш, Отырар аудандарынан, Арыс қаласынан, алтыншы түсірілімде Түркістан қаласынан, Қазығұрт, Бәйдібек аудандарынан келген командалар сайысқа түсті. Бірінші кезең қорытындысы бойынша, екінші кезеңге яғни жартылай финалға ұпай сандары бойынша жоғары болған алты аудан жолдама алды. Ережеге сәйкес бір командада үш қатысушы болуы керек. Жеребе тастау арқылы қарсылас командалар анықталып, үш командаға бөлініп, сайысқа түсті.

Екінші кезеңнің бірінші түсірілімінде Сайрам, Бәйдібек, Ордабасы аудандарының, екінші түсірілімінде Созақ, Шардара, Отырар аудандарының командалары бақ сынады Ұпай сандары жоғары болған Ордабасы, Шардара, Отырар аудандарының командалары финалға жолдама алды. Үздік команда осы іріктеу кезеңінде анықталатын болады. Іріктеу кезеңі алдағы уақытта

болып, Ордабасы, Шардара, Отырар ауданынан келген оқушылар арасынан жеңімпаз команданы анықтайтын боламыз.

Араб тілінен енген «тәрбие» сөзінің түп мәні «өсіру, көктету, жетілдіру» деген мағына береді екен. Осы орайда әлемнің екінші ұстазы Әбу Насыр әл-Фарабидің «Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы» деген сөзі еске түседі. Тәрбие болмаған жерде бала білім ұғар ма? Бір ұрпақтың тәрбиесі тұтас ұлттың тәрбиесі екенін естен шығармаған абзал, сондықтан қазақ өз баласын үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсететін кішіпейіл, «жасы кіші демесең, ақылы асса, аға тұт» деп білімді, сөзге тоқтар ақылды, он саусағынан өнер тамған шебер болсын деп, көрген-білгенін ұрпағына үйретуден танбаған. Бұл ұрпақ сабақтастығын, дәстүрімізді біз де ұмытпай келеміз. Қанша дегенмен ұлтымыздың болашағы – тәрбиелі, білімді ұрпақтың қолында екенін ескеруіміз керек. Білімді ұрпақ дайындау, оларға қолдау көрсету – мына біздердің, яғни ұстаздар қауымының алдындағы міндет. Қоғамымыз ілгері дамысын десек, білім мен ғылымға аса ден қоюымыз шарт. Қазіргі ақпарат ғасырында бала гаджетке құмар болып, кітап оқуының өзі проблемағы айналып бара жатқаны жасырын емес, сондықтан баланың білімге деген ынтасын, кітапқа деген махаббатын арттыру үшін осындай интеллектуалды бағдарламалар саны артқаны жөн. Білімдінің мыңды жығар қауқары барын бала барлық жерден: үлкендердің әңгімесі мен мектептегі тәрбиеден бөлек, үйдегі теледидардан да, ұстаған смартфонынан да (бағдарлама интернетке жүктелген) көре бергені жөн. Естеріңізде болар, отандық арналардан талай уақыт «XXI ғасыр көшбасшысы» секілді зияткерлік сайыстар болатын еді, сол бағдарламаны көріп өскен, сол бағдарламаға қатысқан талай жеткіншек қазірде еліміздің айтулы азаматтарына айналғанын көзімізбен көріп жүрміз. «Күлтегін» бағдарламасы да тек Түркістан облысының ғана емес, аталған телехабар секілді дүйім қазақ елінің жас өрендеріне ықпал етіп, сапалы ұрпақ қалыптастыру жолында еңбек етеді деп білеміз. Осы ретте балаларға арнап әлі талай жұмыстар атқарып, ісімізді жалғастыра береміз.

Балаларымызды лайықты ізбасар етіп дайындап, тәрбиелеп шығару үшін ұстаз ретінде біздер тәрбие жұмыстарын күшейтіп, ұлттық ұлағатт баулып өсіруіміз керек. Сол себепті балаларымыздың білімі шыңдалуына көмектесе отырып, олардың биіктен көрінуіне «Күлтегін» зияткерлік ойынының қосар үлесі көп. Қазақ елінің білімді, саналы, сапалы ұрпағы көп болсын дейміз.

БАЗАРКАТ ЖАНДОС:

«ДВА САМЫХ ВАЖНЫХ ДНЯ В ТВОЕЙ ЖИЗНИ: день, когда ты появился на свет, и день, когда понял, зачем»

В нашей стране много целеустремленных, образованных, талантливых молодых людей. С каждым разом они стремятся быть лучше, выше, сильнее и полезнее для своей Родины. Один из них Жандос Базаркат, который учится в 11 классе областной специализированной мужской школы-лицея-интерната «Жас Ұлан» имени Ш. Уалиханова г. Семей.

Несмотря на свой достаточно юный возраст, он уже добился впечатляющих результатов. Он является серебряным призёром республиканских военно-патриотических сборов молодёжи «Айбын-2021», бронзовым призёром «Айбын-2022», победителем республиканского конкурса журналистов «Жас Сарбаз – Жас тілшісі», бронзовым призером республиканской предметной олимпиады «КБО-2022», победителем конкурса «CosmoStars», обладателем Гран-при в республиканском турнире имени М. Абдильдина, «Лучший улан» лицея и медали «Шокан Уалиханов». В новом выпуске мы решили взять у него интервью, возможно, он станет для кого-то примером.

- Жандос, начнем с простого, расскажите немного о себе, семье. Каким был в детстве Жандос, и каким он стал?

- Я родом из Усть-Каменогорска. Нас в семье четверо. Отец тренер по дзюдо школы высшего спортивного мастерства, мама учитель географии, а младшая сестра еще учится в школе. По словам родителей, я был любознательным, активным, заботливым. На сегодня, я не сильно изменился, изменились только требования к себе. Я всегда стараюсь совершенствовать свои навыки и находить время для освоения новых.

- А почему Вы выбрали именно этот путь? Какие чувства вы испытывали, когда были зачислены в ряды «Жас Ұлан»?

- Да, важным событием в моей

жизни стало поступление в лицей «Жас Ұлан». Родители воспитали меня патриотом, наверное, поэтому я всегда восхищался людьми, которые служат своей Родине. Также способствовало то, что в детстве я непрерывно посещал спортивные секции и языковые школы. В конечном итоге, моя детская мечта сыграла роль в том, что я поступил в лицей «Жас Ұлан» и выбрал этот путь.

Я испытывал такое чувство, как будто выиграл чемпионат мира по какому-то виду спорта. Мне кажется, эти чувства были бы одинаковыми (улыбается). Я счастлив, что не ошибся в выборе. Здесь я осознал все свои качества и полностью принял себя. Благодаря правильному направлению, которое мне дали учителя, родители и офицеры-воспитатели, я научился работать со своими сильными и слабыми сторонами. Всё это дало мне возможность понять свои желания, амбиции, жизненные цели. Теперь я сформировал своё сознание и могу работать над своим прогрессом как личности, так и учащегося. В стенах лицея у меня сформировался твёрдый характер, а также выносливость как ментальная, так и физическая. Я научился работать один и в команде. Я научился видеть широко и мыслить более глобально. Я ощущал вкус победы и горечь поражения, которые считал жизненными уроками. Это сформировало во мне мои личные взгляды на жизнь, которые не зависят от мнения окружающих. У меня большие цели, которые планирую преодолеть маленькими шагами, соблюдая строгую дисциплину.

Участвуя в конкурсах и соревнованиях я всегда помню свои прежние ошибки и победы, поэтому стараюсь учитывать все моменты, идя к новой победе. В условиях схожих с прошлым опытом умею обходить старые неудачи стороной и предугадывать новые. Именно это позволило мне быть постоянным победителем и призёром республиканских и областных соревнований. Мы учимся всю жизнь, и я жду много поучительных моментов в будущем.

- Уровень подготовки жасулановцев с каждым годом растет. Насколько нам известно, в лицее углубленно изучаются военные дисциплины и ведется усиленная физическая подготовка. Как преодолеваете нагрузки?

- Да, руководство и коллектив лицея стараются с каждым годом повышать уровень не только физической и военной подготовки уланов, но и учебной, психологической и этической. Я без проблем справляюсь с предоставленными нагрузками, ведь я прошел отбор и совершенствуюсь с каждым годом. Самым важным из них является дисциплина. Физическая подготовка также должна быть на высоком уровне, ведь в будущем, да и в нынешнем времени, всегда пригодятся силы. Несмотря на загруженность, я веду здоровый образ жизни, а также люблю творческие занятия. Мои увлечения – пауэрлифтинг, тхэквондо, дзюдо, плавание брассом, журналистика, кулинария и туризм.

- Вы – многогранная личность: серьезно занимаетесь спортом, а также увлекаетесь журналистикой. Что вас больше всего интересует в этой сфере? О чем любите писать?

- Способности журналиста узнавать информацию, находить связи, гибко и творчески мыслить, импровизировать, а также ораторское мастерство – пригодятся мне в будущей деятельности. Поэтому я стараюсь развивать навыки журналиста уже давно. Я много читаю и считаю, что книги полезны для любого человека и для достижения поставленных целей. Например, усвоенные навыки журналиста помогли мне во время защиты научных проектов. В свободное время люблю писать о жизни лицея, о личном опыте и спорте.

- Какие книги вы бы посоветовали прочитать каждому человеку?

- Я считаю, что человек должен понимать, что происходит вокруг него и в какое время он живет. Поэтому я бы порекомендовал книгу Клауса Шваба «Четвертая промышленная революция». В современном мире каждый из нас должен уметь вести диалог. Например, если в будущем будут бизнес или политические переговоры, то диалог должен быть

жестким, но плавным. Для этого отлично подойдет книга «Кремлевская школа переговоров». Эта книга научит нас психологическим приемам. Полезной книгой будет также произведение Дмитрия Чернышева «Как люди думают?». И конечно, каждый из нас должен прочитать слова назидания Абая, а будущие защитники Отечества должны быть ознакомлены с произведениями Бауыржана Момышулы, особенно с его работой «Психология войны».

- Какой ваш жизненный девиз?

- Мое жизненное кредо: «Иди к своей цели. Не можешь идти – ползи. Не можешь ползти? Ляг и лежи в направлении цели». Любимая цитата — «Не хмурь брови из-за рока. Упавший духом гибнет раньше срока».

-С каждым годом число желающих поступить в школу увеличивается. Что бы вы посоветовали будущим жасулановцам? Что пожелаете подрастающему поколению?

- Будущим уланам я бы посоветовал не торопиться, больше читать, активно заниматься спортом, набираться опыта в разных сферах, укрепляться ментально и никогда не сдаваться. В обязательном порядке развивать высокую физическую подготовку и креативное мышление. Главное понять, чего хочешь от жизни.

В будущем хотелось бы видеть счастье в глазах родителей и близких мне людей, осчастливить наш народ и прожить жизнь с верными друзьями, с чистой совестью, добром в сердце и удовлетворить все свои желания. Я надеюсь, что подрастающее поколение будет очень целеустремлённым и воспитанным. Ведь я считаю, что самое важное в человеке – душа.

На сегодня Жандос имеет звание старшего сержанта, назначен на должность командира 1-ого отделения и старосты класса, капитан сборной команды лицея «Арлан». Высокое чувство ответственности, исполнительности и пунктуальности позволяют ему в срок выполнять большой объем возложенной на него работы. Сильные лидерские качества, высокая ответственность, смелость и хорошие ораторские навыки формируют доверие и хорошие взаимоотношения в коллективе. За счёт своих достижений, принципов и целеустремлённости Жандос завоевал большой авторитет среди сверстников и коллектива лицея.

Трудолюбие, дисциплина и требовательность – движущие силы Жандоса. Он принципиальный, смелый, дальновидный человек с высокой самоотдачей делу, которым он занимается. Учащийся имеет широкий кругозор, поразительную эрудицию и высокие моральные принципы. Жандос умеет вдохновлять и возглавлять людей. Все это вытекает из его упорства.

Жизнь 16-летнего Жандоса – наглядный пример того, как упорство и вера в себя закаляет крепкость духа и пламя победителя.

МӨЛДІР ӘЙНЕК – МӨЛДІР КЕРЕМЕТ

Баитова Галия Рахимовна
Ақмола облысы білім басқармасының
Бұланды ауданы бойынша білім бөлімі
Аудандық әдістемелік кабинетінің
мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту әдіскері

Аңдатпа: *Бұл мақалада мектепке дейінгі шағын орталықтарда балаларға сурет салудың дәстүрлі емес формасы арқылы инновациялық тәсілдің рөлі сипатталған. Шығармашылық әлеуетті дамытудағы ерекшеліктер қарастырылады. Өзектілігі – балалардың сурет салуда шектеулері жоқ. Тәрбиешінің міндеті – әр баланың көркемдік өзін-өзі көрсетуге және шығармашылыққа деген ұмтылысын ояту. Пәндерді біріктіру кезінде заманауи технологияларды қолдана отырып, молбертпен жұмыс кезінде жаңа моделі қолданылады.*

Түйін сөздер: инновациялық тәсіл, мөлдір әйнек – мөлдір керемет, сурет салудың дәстүрлі емес түрі.

2020 жылы ауданымыздағы Никольск орта мектебіне қарасты шағын орталық тәрбиешілерімен бірлесе отырып арнайы бағдарлама жасауды қолға алып, осы мөлдір мольбертке сурет салу жобасын қазақ және орыс тілінде дайындап шықтық. Бұл бағдарлама аудандық педагогтердің тамыз конференциясында қаралып, қолданысқа енуі керек деп шештік. Бұл мольбертке тек сурет салып қоймайды, сонымен қатар математика сабағында есеп шығарып, жазу сабағында да тиімді пайдалануға болады.

2009 жылдан бастап Бұланды ауданындағы білім бөлімінің аудандық әдістемелік кабинетінің әдіскер болып жұмыс істеп келемін. Осы кезден бастап бүгінге дейін ауылдық жерде орналасқан мектепке дейінгі шағын орталықтардағы балаларға арналған біршама мөлдір мольберттер алдық. Аудандағы 21 мектептің жанынан

ашылған шағын орталықтар бар. Осы орталықтарда 331 мектеп жасына дейінгі бала білім алып жатыр. Шағын орталықтың мақсаты – әр баланың өз бойындағы көркем өнерге деген қабілетін барын көрсету және шығармашылыққа деген ұмтылысын ояту, қол моторикасын, зерттеу жұмыстарын, сөйлеу тілін, логикалық дамуын жетілдіру. Сонымен қатар осы орталықтарға қажет «Мөлдір әйнек – мөлдір керемет» атты педагогтерге көмек көрсететін арнайы бағдарлама құрастырылды.

Қазіргі білім беру жүйесінің негізгі мақсаттарының бірі – баланың жеке басын дамыту және тәрбиелеу. Оқу тәрбие үдерісінде білім беру салалары кіріктіріледі. Олар «физикалық даму», «сөйлеуді дамыту», «танымдық даму», «әлеуметтік-коммуникативті даму», «көркем және эстетикалық даму» деп аталады. Соның ішіндегі бейнелеу өнері – балабақшадағы маңызды бағыттардың бірі. Әр баланың ішінде кішкентай суретші, өнер туындысын алып келер шығармашыл тұлға жататыны анық. Қалыптасудың алғашқы кезеңінде шығармашылық әлеуетті дамытуға көмектесу қажет.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ең сүйікті әрекеттері – сурет салу, мүсіндеу, жапсыру кезінде заттар мен құбылыстар туралы түсінігі қалыптасып, көркемдеп бейнелеуге және өзінің сол затқа қатынасын жаңа оймен бере білуге дағдыланады. Мектеп жасына дейінгі балалар бейнелеу өнеріндегі пішін және бояуды сәйкестендірудің басқа жолын іздегені мектепке дейінгі кезеңдегі шығармашылық қабілетінің дамып жатқанын көрсетеді.

Көркемдік шығармашылық әрекет баланы зеріктіріп, көңіл-күйінің түсіп кетуі секілді келеңсіз жағдайлардан шығарып, жүйкеге түскен салмақты азайтып, өзін жақсы сезінуіне септігін тигізеді.

Сондықтан бейнелеу өнерін

балабақшадағы балаларға арналған әрекет-пән ретінде енгізу керек. Бала сурет сала, қия және желімдей келе, бірінші кезекте өзі үшін субъектив жаңа бұйым алады. Бала үшін мұның маңызы зор. Балалар суретшілер тәрізді мінсіз сурет сала алмаса да, мектепке дейінгі кезеңде бірнеше көркем бейне жасай алады. Осының өзі оның жеке тұлға болып дамуына із қалдырып, нағыз шығармашылық тәжірибесін меңгеріп, оны болашақта пайдалана білетіндей дағды қалыптастырады.

Балалардың танымдық шығармашылығын бейнелеу өнері арқылы арттыру

Еңбек жолымды балабақшада тәрбиеші болып бастағандықтан, баланың қызығушылығын ояту үшін дәстүрден тыс сурет салу әдісін қолданып көруді көздедім. Мөлдір әйнекте сурет салу – балаларды таң қалдыратын және таңдандыратын қызық әрекет. Баланың қалыптасуында даму ортасы маңызды рөл атқарады. Қарап отырсам, үйде қанша қызық заттар бар (тіс щеткасы, тарақ, көбік резеңке, тығындар, сулы таяқшалар мен дискілер және т.б.). Серуендеуге шыққанда аяқ астында жататын жапырақтар мен ағаш бұтақтарын және неше түрлі тұқым, дәндер жинап алуға болады. Осы даладан теріп алған заттарды бояуға, дәстүрден тыс сурет салуға пайдалануға болады.

Шыныға сурет салудың бұл түрі балаларға өте қызық, өйткені мұнда «мүмкін емес» деген сөз жоқ. Мен қалаған нәрсені және қалай сурет салуға болады деп ойлап, өзім ерекше техника ойлап таба аламын деген шешімге келдім.

Мөлдір әйнек – мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілетін, командада жұмыс істей алуын дамытатын дәстүрлі емес құрал. Бұл – сурет сала отырып, кеңістіктегі заттарға қарап логиканы дамытатын және әлеуметтік-коммуникативті дамуға аса қажет керемет дидактикалық материал.

«Бұл материалдың қандай өзектілігі бар?» деген сауал туатыны анық. Балалар сурет салып жатқанда олардың қиялында шектеу болмайды, сол секілді олардың мүмкіндіктерінде де шектеу жоқ. Сурет салғанда тек қарындаштар мен бояуларды пайдаланбайды, сонымен қатар балалар сурет салудың дәстүрлі емес тәсілдерін білетін болады. Олардың көмегімен балалар өз ойындағы суреттерін салуды үйренеді. Сөйтіп, әртүрлі жағдайларда білімі мен машығын қолдана алатын шығармашылық тұлға дамиды. Мұндай әдістерді қолдану балалардың қызығушылығын қанағаттандырады. Бағдарламаның жаңалығы ретінде мыналарды атап көрсетуге болады: балалар сабақта дәстүрлі көркемдік құралдарды (мысалы, қарындаш, фломастерлер, акварель, гуашь бояуы) ғана емес, сонымен қатар балалар шығармашылығына арналған жаңа заманауи материалдарды (гелий қаламдар, түрлі-түсті қағаз, картон, пленка, поролон) пайдаланады. Тәрбиешінің міндеті – әр баланың өз бойында көркемдік қабілетін көрсетуге мүмкіндік жасау және шығармашылыққа деген ұмтылысын ояту, жұмыс қуаныш пен қанағат сезімін тудыратындығына көз жеткізу.

Әрі қарай бағдарламаның мақсатын санамалап шығайын:

1. Әр баланың өз бойындағы көркемдік қабілетін көрсетуге, шығармашылық дарынын оятып, ұмтылысын анықтауға мүмкіндік ашу, топтық және командада жұмыс істей алуды үйрету.

2. Сурет салудың дәстүрлі емес әдістері мен тәсілдерін қолдану арқылы шығармашылық қиялды дамыту үшін педагогикалық жағдай жасау.

3. Дәстүрлі емес сурет салу арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық және қабілетін дамыту.

Бағдарлама алдында қандай міндеттер бар? Бұл сұраққа да толық жауап бере кетейін. Алғашқы міндеттерінің бірі – дамытушылық. Дамытушылық арқылы баланың мына нәрселерді жетілдіруге болады:

1. Қиял мен шығармашылық қиялды дамыту.

2.Әртүрлікөрнекіматериалдармен іс-әрекетке қызығушылықты дамыту.

3. Эксперимент жасауға деген ниетін дамыту.

4. Қол моторикасын дамыту.

5. Балалардың танымдық белсенділігін дамыту.

Екінші. Оқытушылық міндетке мына нәрселер жатады:

1. Балаларға сурет салудың әртүрлі дәстүрлі емес тәсілдерін таныстыру және оқыту.

2. Балалардың бейнелеу іс-әрекеті саласындағы білім, білік дағдыларын қалыптастыру.

Тәрбиелік міндетке жататын бағыттар:

1. Эстетикалық талғам қалыптастыру.

2. Еңбекқорлыққа және бастаған жұмысты соғына дейін жеткізуге деген ынтасын қалыптастыру.

3. Жұмыста ұқыпты істеуге дағдыландыру.

4. Балалардың қоршаған ортасына

бірегейлігі балалар шығармашылығын одан әрі дамытуға қажет көркемдік және шығармашылық қызметтің негізгі дағдыларын үйрету бойынша мақсатты іс-әрекеттерден тұрады. Шыныға сурет салудың бұл түрімен балалар ойлау машығын қалыптастырады, балалар салыстырып, жалпылап, талдап үйренеді.

Бағдарламаның практикалық маңызы

Шыныға сурет салу сияқты дәстүрлі емес тәсілі бала ақыл-ойының дамуына серпін береді, баланың шығармашылық тұрғыдан белсенді болуға итермелейді, қиялдауды үйретеді. Сурет салудың бұл түрі қиялдың дамуына, өзіндік ерекшеліктерінің алға шығуына

деген эстетикалық көзқарасын қалыптастыру.

Бағдарламамен жұмыс істеу барысында бірнеше қызмет кезеңі болады. Алдымен, ересектермен өзара әрекеттесу (педагог негізгі әдістерді көрсетеді), одан соң жеке қызмет және балалардың бірлескен қызметі рет-ретімен орындауға тиіс.

Бағдарламадан қандай нәтиже күтуге болады?

Балалар шығармашылық қызметтің жаңа техникасы туралы білімді – мөлдір әйнекте сурет салуды үйренеді. Сурет салудың стандартқа жатпайтын техникалары қандай болатынын түсінеді. Гуашьпен жұмыс істеу кезінде дәлдікті, өзіндік жұмыс жасауды, ұқыптылықты үйренеді. Бағдарламаның жаңалығы мен жағдай жасайды. Шығармашылық рухани жұмыс, яғни шығармашылық процесс – таңғажайыптар болады, баланың біз бен сізге беймәлім қабілеттері ашылатын керемет. Осыдан барып «Шығармашылықта нақты жол жоқ, тек өз жолың бар» деген сөздің мәнін ұққандай боласың.

Сабақты ұйымдастыру кезінде қолданылатын әдістер

•**ауызша әдістер:** жаңа тақырыптарды, жаңа терминдер мен ұғымдарды түсіндіру; талқылау, әңгіме, тапсырмалардың орындалуын талдау, мұғалімнің түсіндірмесі.

•**көрнекі әдістер:** педагогтің тапсырманы орындау үлгісін көрсетуі, иллюстрацияларды, бейнематериалдарды, презентацияларды, материалдарды пайдалануы.

Жұмыс істеу барысында қолданылатын әдістер мен олардың формалары да сан алуан болады. Олар баланың қызығушылығын арттырудан бастап, топта жұмыс істеуіне дейін әсер етеді. Осы әдістер мен олардың формаларына тоқтала кетейік:

* қызығушылықты арттыратын және назар аударатын әңгімелер;
* оқу материалын нақтылауға мүмкіндік беретін көрнекі құралдарды көрсету;
* дайын трафареттер түрінде үлестірмелі материалдармен жұмыс істеу;
* көркем шығармашылықтың жеке және ұжымдық түрлерін ұйымдастыру;
* балалар жұмыстарын қойып, көрме ұйымдастыру;
* балалар ұжымын құру және дамыту;
* ата-аналармен жұмыс, сабақтарда балалардың қызметін ұйымдастыруды қамтамасыз ететін әдістер;
* фронтальды-барлық білім алушылармен бір мезгілде жұмыс істеу;
* ұжымдық-барлық балалар

арасындағы проблемалық-ізденіс немесе шығармашылық өзара әрекеттесуді ұйымдастыру;

* ұжымдық-топтар бойынша жұмыс істеуді ұйымдастыру (4 адам);

* жеке-жеке тапсырмаларды орындату.

Практика барысында қолданылатын белгілі бір әдістің нақты көріністері: баланың ойын қабылдау, жаттығу, проблемалық жағдайларды шешу, диалог, талдау, иллюстрациялар көрсету, үлгіге қарап жұмыс істеу, тренинг ұйымдастыру.

Сабақтағы қызмет деңгейін қамтамасыз ететін әдістер

•**түсіндірме-иллюстрациялық әдістер:** бұл әдіс арқылы балалар дайын ақпаратты қабылдайды және игереді;

•**репродуктивтік-тәрбиеленушілер** алған білімдерін және игерілген қызмет тәсілдерін жаңғыртады;

•**ішінара іздеу** балалардың ұжымдық іздеуге қатысуын, педагогпен бірге қойылған міндеттерді шешуге ықпал етеді;

•**жобалау-зерттеу** білім алушылардың шығармашылық жұмысын дамытуға мүмкіндік ашады.

Қорытындылай келе, балалар мөлдір мольберт алдында тұрғанда нендей сезімдерді бастан өткеретінін, олардың өзіне қалай сенімділік ұялататынын айта кеткеніміз жөн. Сонымен қатар:

•балалардың дамуында динамика байқалады;

•жағымды эмоционал фон басым болады, балалар белсенді болып, сәтсіз болып қалады-ау деген қорқынышы азаяды, өз мүмкіндіктеріне сене бастайды.

•балалардың назарын бір арнаға шоғырландырып, тұрақты етеді, қарапайым нұсқауларды қиналмай орындап, өзін-өзі бақылауы жоғарылайды.

•кейбір балаларда түс, пішін, өлшемнің сенсорлық стандарттары қалыптасады.

•сөйлеу функциясын дамытудағы балалардың көрнекі жетістіктері артады;

•айтқан сөзді, түсіндіргендерді тез қабылдап, игепіп алу деңгейі жоғарылайды, сөздік қоры айтарлықтай толығады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Арт-терапия жаңа көкжиектер/ ред. А.И. Копытина. – М.: - Когито Орталығы, 2006. – 336 б.

2. Мектеп жасына дейінгі балалардың психикалық жағдайын диагностикалау: Оқу-әдістемелік құрал. Құрам.: С.В. Велиева. Санкт-Петербург: Сөйлеу, 2007.

3. Глибина Е.Л., Шевченко И.А. Мөлдір мольберпен дамыту және арт-терапиялық жұмыс бойынша ұсыныстар: әдістемелік нұсқаулық/ Е.Л. Глибина, И. А. Шевченко. – СПб.: ИМАТОН, 2017. – 60 с.

4. Киселева М.В. Балалармен жұмыс істеудегі арт-терапия: балалар психологтарына, мұғалімдерге, дәрігерлер мен балалармен жұмыс істейтін мамандарға арналған нұсқаулық. – СПб.: Сөйлеу, 2007. – 160 с.

5. Никитина А.В. Балабақшадағы сурет салудың дәстүрлі емес әдістері. Жоспарлау, сабақтың қысқаша мазмұны: тәрбиешілер мен мүдделі ата-аналарға арналған.

COMFORTABLE MODERN LIBRARIES AND COWORKING CENTERS IN ALMATY YOU CAN ATTEND FOR FREE

Almaty is a metropolitan city with all conditions needed for a comfortable life. In Almaty, there are various well-equipped coworking centers that work 24 hours a day. One has to pay in order to visit most of these centers. You might have not known that there also exist a lot of modernized libraries and coworking centers where you can read books for free, hold business meetings, use free Wi-Fi, and join free creative and educational clubs. Libraries have already ceased to be a place where you just take books. They have become “third places” - a public space where children, families, youth and other city residents gather for communication, socialization and education. Let us list the libraries of the city where you can comfortably spend your time.

1. Alatau Creative Hub is located in the Alatau district at 5/11 Nurkent Microdistrict. The hub works from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week.

The hub has become a point of attraction for the residents of the Alatau district. It is a cultural object and a city coworking center. The hub has made the area remote from the city center more attractive for the residents of Almaty.

The hub provides visitors with a modernized library, a coworking space, a platform for master classes and presentations, a media library, a multimedia art studio where one can hold various thematic exhibitions, and an IT laboratory. The center has free Wi-Fi and a coffee shop. In addition, visitors are offered to attend free creative clubs.

The list of the free creative clubs of the center includes the social and creative project of Murat Muturganov

called “You Are a Star”. The project gives teenagers effective tools for socialization and contributes to their internal development and growth. Children and teenagers are taught by the combination of two areas: modern circus art and social pedagogy. The music courses of the Diana Sharapova Vocal School include warm-up activities conducted in a playful way, ear training, the development of students’ rhythm sense, the formation of musical taste, preparation for music competitions, and learning to play musical instruments. There are also other clubs center visitors can attend: “Journalism”, “Robotics”, “Dombyra”, “Acting”, etc.

2. The “Almaly” coworking center is located at 46 Maulenov Street, in the Almaly district. The facility occupies the first floor of the “Eliftower” elite residential complex (217 square meters).

The library has new functional areas: the lobby, the public coworking space, the coworking space for children, and the presentation hall. The center works from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week.

The members of the new library can participate in master classes, film screenings, educational games, and theatrical performances. They are also provided with an opportunity to join the clubs of the center: “Debate Club”, “Young Artist”, “English for All”, “Learning Turkish” and “Sand Therapy”.

3. The Library of Kazakhstani Writers is located in the Auezov district on Altynsarin Avenue. The library works from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week.

The library holds 57,060 books. The Library of Kazakhstani Writers popularizes the work of Kazakh writers and poets. The library organizes more than 200 different events a year. These events include literary evenings, meetings with poets, memorial evenings and various creative events.

In addition to many interesting events, the library has more than five clubs: “KeyEnglish”, “Young Artist”, the “Körkem söz” club and others.

4. The City Youth Library named after Zhambyl Zhabayev is located at 43 Nazarbayev Avenue. The library is open from 09.00 am to 10.00 pm seven days a week. According to the new architectural design, the reconstruction works have introduced the transition from the quiet reading zone to the public open space, a private zone, an atrium room equipped with computers with free access to the Wi-Fi network.

The modernization plan has made it possible to successfully connect the library with the coworking center intended for giving young people an opportunity to communicate through various means of interaction.

Currently, the library holds more than 300,000 books. The library is designed for 400 seats.

The library regularly organizes events aimed at promoting the socialization of youth, the involvement of young people in the state and civil institutions. The list of the most popular projects concerning this aim includes:

- "Library + Cinema";
- "Logotherapy" to prevent suicide among young people in collaboration with the Moscow Institute of Psychoanalysis and the Viktor Frankl Institute in Vienna;
- "Atyrau Altai Arasy" - within the framework of this project, young people from all over the republic come to Almaty to present their books;
- The "Bilgim Keledi" intellectual club;
- "The Key to Choosing a Profession" for career guidance for young people;
- "Englishclub";
- "Nomophobia";
- "Oqırman Sıylığı";
- The "Paraqtayıq" reading club;
- "Ecosophy";
- The "Wind" young writers club;
- "Week of the Youth Books".

5. General Public Library No. 4 is located in the Almaly district, at 141 Abay Avenue. The library is open from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week. This library is one of the largest and leading ones not only in the Almaly district, but also in the whole city. The library presents such clubs as "Sheberler", "Shabyt" and others. The library holds more than 47,000 books.

The library organizes more than 150 different events, including the annual "Almaty is a Reading City" event, "Abay Readings" and others.

Since 2020, the library has been actively working with the residents of the district in the Gandhi Park on promoting books, reading and book exchange.

6. General Public Library No. 44 is located at 16 Tsentralnaya Street, in the Tomiris microdistrict of the Alatau district. It is located in a one-storey building, with the library open from

09.00 am to 08.00 pm seven days a week. The library holds more than 22,000 books.

The library has five hobby clubs: "Fine Hands", the Kazakh language club, the chess club, the drawing club, and the "Family Living Room for Children" club.

7. The Krylov City Children's Library is located in the Bostandyk district at 175 Auezov Street. The library is open from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week. The library holds more than 150,000 books.

More than eight clubs are actively working in the library at no charge: the "FunnyEnglish" English club, the "Golden Hands" needlework club, "Baldırğan", "Young Dombrist", "Vocal School" and others.

8. The A. Chekhov Central City Library is located in the Almaly district at 109 Gogol Street. The library works from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week. The library holds more than 350,000 books.

The library presents the "English Language" and "Oratory" clubs, the "Movie Night" youth club, the "Öner Mektebi" club. Attending all of the clubs is free.

9. The Central City Children's Library named after S. Begalin is located in a building considered a historical and architectural monument of the 19th century (built in 1877) in the Medeu district at 15/27 Dostyk Avenue. The library works from 09.00 am to 06.00 pm. The library is not open on Sundays.

The Central City Children's Library named after S. Begalin is now the main children's library of the city. It is working not only with children, but also with supervisors of reading guidance for children, writers and teachers. It is an information center and a national book depository of children's literature. The library holds more than 490,000 books.

The library annually holds various city events: the celebration of International Children’s Book Day, International Children’s Day. All the young readers of the city know that the library organizes the “Night in the Library” quest, the “Bauyrsaq Party” event and others. The “Live Classics” city reading competition attracts a large number of readers.

More than ten different clubs work in the library. For instance, “Chess Academy”, “Programming”, the French, English and Chinese language clubs, the “I Can Do It Myself! Let’s Read, Study and Play” creative sessions, “Beading” and others.

10. Children’s Library No. 29 is located in the Bostandyk district at 10 Orbita-4 Microdistrict. It is open from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week. The library holds more than 50,000 books.

The library presents the following hobby clubs: “Colorful Palette”, “Chess Club”, “Know How to Defeat the King”, “Golden Hands”, “English for Children” and others.

11. Children’s Library No. 1 is located in the Turksib district at 36 Tolstoy Street. The library works from 09.00 am to 08.00 pm seven days a week.

The library holds more than 27,000 books. There are more than five hobby clubs working in the library: the “English Language” club (for different age groups), the “Reading. Learning. Playing” club, the “Skilled Hands” club and others.

All modern libraries and coworking centers listed so far are available not only for the residents of the city, but also for its guests. There, one can use the facilities and computers, read books, hold business meetings and participate in various events for free. Students can attend hobby clubs at no charge. All libraries have several comfortable visitors’ areas. The design of all centers follow the modern style.

In developed countries, the concept of “third place” is now being actively

implemented into the life of society. "Third place" is a part of the urban space that is not connected with one's home ("first place") or workplace ("second place").

Parks, theaters, clubs and libraries can be mentioned as examples of "third places". The existence of third places proves that the city is comfortable and developed.

The concept of "third place" - a part of the city space that is not connected with one's home - is being actively introduced for the development of the city's creative economy. Modernized libraries and coworking centers are examples of such a place.

The main objectives of the implementation of such projects are the creation of a comfortable and creative environment for all citizens, the introduction and implementation of various marketing tools (development tools), the transition to edutainment (education + entertainment) platforms that introduce an "interesting presentation" of any information, marketing, PR, events organization, close cooperation with bookstores and publishing houses, holding events.

СТОРИТЕЛЛИНГ: ЗАМАНАУИ ӘДІС ПЕ ӘЛДЕ БОС СӨЗ БЕ?

«Сторителлинг» ағылшын тілінен аударғанда «әңгіме айту» дегенді білдіреді. Қазір түрлі технология дамыған заманда бұл термин білім беру саласына да еніп келе жатыр. Оны оқушылармен жұмыс барысындағы керемет әдіс ретінде қарастыру керек пе әлде бұл тек уақытша сәнді нәрсе ме? Оның білім беруде тиімді пайдалануға бола ма, жалпы сторителлингтің қандай әдіс-тәсілдері бар деген сауалдарға жауап беріп көрейік.

Қай заманда болмасын адамдар әңгіме айтуды ұнататын. Оны не үшін жасайтынын түсінбей, қандай пайдасы бар екенін ұғынбаса да, бұл іс бағзы заманнан бар. Осы орайда білім берудегі сторителлинг дегеніміздi белгілі бір сюжеті әрі қызықты кейіпкері бар оқиғаны баяндауға негізделген әдіс деп атауға болады. Себебі балалар мен оқушылар сол айтылған әңгімедегі сюжетпен немесе кейіпкермен өзін оңай байланыстыра алады.

Жалпы біздің халық өзін түгел сөздің түбін түсірген, аталы да, баталы да сөз қалдырған Майқы бидің ұрпағымыз деп атайды. Сондықтан әңгіме құрастырып айту, оны халыққа шешен тілмен жеткізу, бұл бізде бұрыннан бар өнер, қанымызда бар қасиет десек, қателспейміз. Мұны құр сылдыр сөз, бос әңгіме ретінде қабылдамай, оқушыға білім берудің бір әдісі ретінде қолданудың тиімділігі де осы жерде.

Дегенмен бұл әдісті мұғалім емес, халықаралық компанияны басқарушы Дэвид Армстронг ойлап тапқан. Ол қызықты әңгімелер арқылы адамдар түрлі нұсқауларды оңай игеретінін байқаған. Себебі тыңдаушылар өздерін кейіп-

кермен байланыстырып, әңгіме барысында не болып жатқанын жақсы есте сақтаған. Осылайша сторителлинг білім беру процесінде де еніп, жұмыс істей бастады. Оның бірнеше маңызды қызметі бар: тәлімгерлік, ынталандыру, тәрбиелік, білім беру және дамыту.

Әңгімені қызықты етіп айту – кез келген ақпаратты жеткізудің ең тиімді құралы. Соның арқасында мұғалім өзінің басты мақсатына жете алады, яғни әңгіме айту арқылы ақпарат пен хабарды оқушыға жетуізіп қана қоймай, миына сіңіру. Әңгімелер қиялға жетелеп, эмоциялар тудырады, оны айтқан адам сенімге ие болады.

АҚШ-тың белгілі жазушысы Гейл Годвин айтқандай «баланы жақсы оқыту – дайындықтың төрттен бір бөлігі, қалғаны – театр». Сондықтан осы мақаламызда сторителлинг бойынша бірқатар кеңес беріп, оқуды қызықты әрекетке айналдыруға әрі кез келген оқу ақпаратын есте қаларлықтай етуге көмектесетін әңгімелеудің әдістерін қарастырамыз.

Неліктен сторителлинг тиімді?

Түрлі сюжет құрастырып, әңгіме айту адамзаттың қанында бар дедік. Қай ұлт пен халық болмасын, ұрпақтан ұрпаққа өзінің сенімін, дәстүрін, мәдени және басқа да құндылықтарын басында ауызша, кейін жазбаша жеткізіп отырған. Жалпы айтқанда сторителлинг – білім берудің ең алғашқы түрі. Алайда оны осындай қуатты педагогикалық құралға айналдыратын не? Бұған екі негізгі себеп бар. Соларға тоқталып өтейік.

Біріншісі, сторителлинг контекст жасайды, сол арқылы ақпартты есте сақтауға ықпал етеді. Біздің миымыз контекстен тыс сандарды, деректерді немесе фактілерді қиын сақтайды. Бірақ егер сол ақпаратты

белгілі бір контекст аясында қабылдасақ, әлдеқайда оңай түсінеміз әрі есте сақтаймыз. Өйткені контекст деректерді елестетуге көмектеседі, сондай-ақ күрделі, абстракті немесе кездейсоқ ақпаратты оңай түсінуге мүмкіндік береді.

Мысалы мына екі сөзге қараңыз: «ТАҰРМЛ» және «АЛМҰРТ». Екеуі де бірдей әріптен құралған. Алайда қайсысын есте сақтау оңай? Әрине, екіншісін! Бірақ неге? Ричард Чо бастаған Массачусетс технологиялық институтының неврологтарының айтуынша, біз ақпаратты нейрондар жиі қозғалған кезде есте сақтаймыз. Бір мезетте мидың көп бөлігі жұмыс істесе, ақпаратты есте сақтау ықтималдығы соғұрлым жоғары болады. Сол себепті де біз «АЛМҰРТ» сөзін тез оқып, оның не екенін бірден елестеттік. Біз оны кезінде естігенбіз, көргенбіз, тіпті дәмін татып, жеп көргенбіз. Яғни біздің жадымызда терең кодталған лингвистикалық контекст бар.

Дәл осындай қағида бойынша білім берудегі сторителлинг те жұмыс істейді. Ол контекст жасап, миды максимумға «қосады». Нәтижесінде тарих түрінде ұсынылған ақпарат жадта әлдеқайда тез әрі көпке сақталады.

Екінші себеп – кез келген әңгіме түрлі эмоцияларды оятады, адамдар арасында сенімді байланыс пен қарым-қатынас орнатады. Қайткенмен де адам – әлеуметтік жаратылыс. Біздің өмір сүруіміз бен бақытымыз басқа адамдарға байланысты, сондықтан табиғат бізді басқалардың эмоционалды күйін танып-білу қабілетін сыйлаған. Басқа біреудің түр-әлпетіне, сөйлеген сөзінене, жүріс-тұрысына қарап, оның ашулы не мейірімді, қауіпті не қауіпсіз, дос не дұшпан екенін бірнеше секундта анықтай аламыз.

Нейроэкономикалық зерттеулер орталығының директоры Пол Зак анықтағандай, адамдар арасындағы сенім мен достыққа ағзадағы окситоцин гормоны итермелейді. Бұл гормон адамгершілікке жетелейді, яғни жомарт, мейірімді әрі жанашыр болуға себепкер екен. Зактың тәжірибелері көрсеткендей, адамдар басты кейіпкері бар эмоцияларға толы оқиғаларды тыңдағанда, олардың миында үздіксіз окситоцин синтезі жүреді. Бұл спикерге деген сенімді арттырып, ол айтып жатқан ақпаратты жақсы түсінуге ықпал етеді

Осылайша, сторителлинг педагогикалық әдіс ретінде ақпаратты тиімді есте сақтауға ықпал етеді. Бұдан бөлек әңгімелесу барысында мұғалім де, оқушылар да оңай қарым-қатынас жасап, өздерін еркін сезінетіндей жайлы атмосфера қалыптастырады.

Педагогикалық сторителлингті тиімді ететін әдіс-тәсілдер

Сонымен, біз кез келген әсерлі әңгіме құрғақ фактілер мен статистикаға қарағанда жадта ұзақ сақталатынын білдік. Егер мұғалім керемет баяндаушы бола білсе, онда оның әр сабағы оқушылардың ойында жылдар бойы есте қалады. Төменде ұстаздарға арналған бірнеше әдіс көрсетілген. Бұл бірінші кезекте оқушылардың назарын өзіне аударуға, оларға әсер етуге, шабыттандыруға және әрине оқытуға көмектеседі.

Қарапайым әрі көрнекі әңгіме

Әдетте, кез келген пән құрғақ фактілерді немесе теорияларды қарапайым тілмен сылдыратып айтып шығуды талап етеді. Мұндай сабақтың салдарынан оқушылардың пәнге деген қызығушылығы жоғалып, оны түсіну қиындай түседі.

Осы тұста сторителлинг тәсілінің тиімділігін көрсететін мысал ретінде Кениялық 13 жасар Ричард Туререні TED конференциясында жасаған баяндамасын келтіруге болады. Ол сол жиында арыстандардың малға шабуылынан қорғау жүйесін қалай ойлап тапқаны туралы қызықты оқиғаны баяндап береді. Бұл презентацияның сәтті болуының себебі - Турере қарапайым сөздерді, сондай-ақ көрнекі суреттері бар слайдтарды пайдаланады. Бұл тыңдаушыларға баланың отбасы алдында тұрған мәселені анық көрсетуге көмектесті.

Тыңдаушылардың өзіне ұқсайтын басты кейіпкерлер

Кейіпкерлер кез келген оқиғаның жүрегі. Өмірде көбіне бізге ұқсайтын кейіпкерлер ғана қызығушылық пен жанашырлық тудыруы мүмкін екенін есте ұстаған жөн. Әдебиет бойынша Нобель сыйлығының лауреаты, америкалық жазушы Джон Стейнбек «егер әңгіме тыңдаушының өзі туралы болмаса, онда ол басқасын тыңдамайды» деген екен.

Сондықтан білім саласындағы сторителлингте басты кейіпкер оқушыларға барынша ұқсас болуы керек. Мысалы, Томонари Исигуроның әңгімесін алайық. Ол – йо-йо ойыны бойынша әлем чемпионы. Ол өзінің әңгімесін бірден 14 жасындағы қиыншылықтардан бастайды, себебі сол кезде ол өзін-өзі төмен бағалап, өзін дарынсыз сезінгенін мойындаудан бастайды. Осыдан кейін оны жеке білмесек те, оған бірден жанашырлық танытамыз. Былай айтқанда онымен саналы түрде өзімізге сәйкес тұстарын табамыз және ол көптеген қиындықтарды жеңіп, жетістікке жеткенде шынымен қуанамыз.

Тартымды сюжет

Сіз түсінгендей мұғалімнің басты масқаты - тыңдаушыларды қызықтыру. Ал ол үшін кез келген оқиғаның сюжеті қызық болуы керек, онда кейіпкерлер қиындықтарды еңсеріп, жеңіске жетуі қажет. Осыған байланысты әмбебап саналатын және білім беру сторителлингіне сәйкес келетін 4 негізгі сюжет желісі бар. Міне, енді соларға тоқталып өтейік.

«Зұлымды жеңу» сюжеті. Мұндай әңгімеде басты кейіпкер белгілі бір зұлым күшімен күресіп, оны жеңуі керек. Әрине, бұл жерде идея кәдімгі тірі құбыжықты жеңуде емес. Сюжет кейіпкердің жолында пайда болатын кедергілерді еңсеруден туралы.

«Құл болып туып, ханға айналу». Мұнда да бәрі анық сияқты. Әңгіменің басты кейіпкері бастапқыда сәтсіздікке ұшырай беретін қарапайым адам. Бірақ уақыт өте келе ол өзінің еңбекқорлығы, ақылы, адамгершілігі арқасында қалаған затына қол жеткізеді.

«Квест» сюжеті. Оқиғаның басты кейіпкері белгілі бір мақсатқа немесе объектіге жету үшін ұзақ сапарға шығып, жолындағы көптеген кедергілерді жеңуі керек. Ол арасында адасып, жаңа дос тауып, кейде басқа жол таппауы да мүмкін. Алайда соңында көп ізденістен кейін ақыры өзінің басты мақсатына қол жеткізеді.

«Барып-келу» сюжеті. Мұндай сюжеттің негізі – саяхат. Кейіпкер алыс жерді аралап, жаңа нәрсеге куә боламын деп, бейтаныс әрі қауіпті әлемге тап болады. Сөйтіп оның басты мақсаты – ол жерден не болса да үйге қайту. Осындай қиын қайтар жолда ол даналық пен өмірлік тәжірибе жинап келеді.

Осындай сюжеттерге негізделген сторителлингті пайдалану кезінде нақты педагогикалық жұмысты ұмытпаған абзал. Себебі мұғалімнің басты міндеті – оқушыларды тек қиял-ғажайып сюжетке баулу емес, оларға бір нәрсені үйрету. Яғни қажетті нәтижеге жету үшін айтылған әңгіме оқу мақсаттарымен байланысты болуы керек. Сондықатн сторителлинг қажетті контекстті жасайтын тиімді әрі көрнекі құрал ғана, бастысы – білім беру.

Ешкім күтпеген іс-әрекет

Қандай да бір әңгіме айтып тұрып күтпеген, шалт іс-әрекет жасау арқылы аудиторияның есінде мәңгі қалуыңыз мүмкін. Бұл техниканы 2009 жылы АҚШ кәсіпкері, миллиардер Билл Гейтс сәтті қолданды. TED конференциясында ол безгекке қарсы мәселенің қаншалықты маңызды екенін дәлелдеу үшін статистикалық мәліметтерді келтірді. Сөйтіп сөйлеп тұрғанда кенеттен аудиторияға масаларды ұшырып жіберді. Масалар безгек ауруын таратпаса да, бұл презентация көрермендер есінде қалғаны анық.

Өзара әрекет пен қарым-қатынас

Білім беру саласындағы көп жылдық тәжірибесі бар Ричард Джеффри Роудс оқушыны оқу процесіне тартып, қызықтырудың ең жақсы жолы оны сол сторителлингтің басты кейіпкеріне айналдыру деп санайды. Сондықтан сюжет өрбіген сайын аудиторияға сұрақтар қойып отыру өте маңызды. Бұл оқушылардың ақпаратты қаншалықты жақсы меңгергенін бағалаудың тамаша тәсілі.

Ең маңыздысы соңында

Кей зерттеулерге сәйкес, адам оқиғаның басында және соңында естіген ақпаратын жақсы есте сақтайды. Педагогикалық сторителлингте де ең маңызды оқу тұжырымдамаларды соңында тағы бір рет айту керек.

Қорыта келсек, барлық мұғалім әңгіме айтудың хас шебері емес, ешкім ондай дарынмен тумайды. Бірақ жоғарыда аталған әдістерді игеріп, келтірілген тәсілдерді қолданса, кез келген ұстаз керемет әңгімелер құрастырып, оқушыларға ақпаратты түсінікті әрі ерекше жеткізе алады.

N
N

10 HOBBIES FOR CHILDREN

Any entertainment, interests and activities that bring pleasure are now called hobbies. A hobby is a favorite and personal interest of every child. Hobbies can be different since each child is unique. An interesting issue can bring a person pleasure, experience, interesting pastime, and sometimes money. However, what is most important is that in addition to bringing different emotions, a hobby should positively affect children's lifestyle. Therefore, it is important to choose the right hobby, since it is not a less important part in the lives of children.

The interests of children, especially in their adolescence, often change. It is caused by the fact that children are constantly experimenting, trying to find themselves. According to psychologists, hobbies help children become well-rounded. Yet, this does not apply to risky or criminal hobbies. A hobby is an activity for one's soul that makes their life colorful, improves their mood, charges them with energy and gives pleasure. Therefore, managing to find a hobby at a school age, children develop skills that contribute to their personal and professional growth. Hobbies are a stress reliever. They promote one's self-esteem and self-confidence, and, most importantly, provide children with the opportunity to make new friends with common interests.

What if the child does not have any interests? How to help your child choose a hobby? The main thing is to understand the interests and reveal the strengths of your child. After that, you can offer him or her a number of extraordinary hobbies. For this purpose, we have created a list of hobbies connected with different interests. These hobbies involve creativity, sports, home and different unusual activities. Also, the list provides for some interesting activities that can become your children's profession in the future. We recommend studying the list with your child and making a choice together. It is possible that one of the listed points will interest your child.

1. Educational Hobbies

Reading books. You are deeply mistaken if you think that reading is not considered a hobby. Books will certainly never go out of fashion. This source of knowledge increases one's vocabulary, improves linguistic and communicative skills, develops memory, teaches how to structure thoughts, ideas and beliefs. If you see that your child is interested in various books, then it is high time you motivated them to choose reading as a hobby. Create a mini-library in an easily accessible place. Doing this contributes to the development of children's love for reading.

Solving puzzles and riddles. Riddles and puzzles develop logic, memory and attention skills that are necessary for comprehensive development. On the Internet, it is easy to find rebus puzzles, charades and other verbal activities in a game form. You can also find these puzzles in specialized stores. Play these games with children, share experience and give knowledge.

Origami. Origami is a great tool to develop one's mind, critical thinking and fine motor skills. This hobby does not require additional funds. It is difficult to do origami at first but you will enjoy the process as soon as you start. Here are some platforms where you can find various origami tutorials: paper-life.ru, uravliki.ru, all-origami.ru, zonar.info.

2. Sports Hobbies

Sports hobbies are especially good for active children. These activities contribute to the development of basic physical skills and strengthen one's immune system. How to choose a sports section for your child? If your child loves music and movement, then you can sign them up for breakdancing, rumba, sports dancing or skating. If you want your child to spend a lot of time in the fresh air, you can choose hiking, cycling, or skateboarding. If your child cares about animals, horseback riding is the right choice. In case you want to experience something new, you can try camping, bowling, abseiling, bungee-jumping, climbing and many other activities. Yet, prior to choosing a sports section for your child, you need to find out what hobby opportunities your city or village has.

3. Creative Hobbies

Singing, dancing, theater, painting and playing musical instruments are well known creative activities. In this section, we would like to present creative hobbies that are more modern and unusual.

Decoupage. It is a technique for decorating a cut or torn image that is glued to the surface of a workpiece and then fixed with varnish. This hobby will definitely interest both girls and boys.

Doodling is a modern art that does not follow any drawing rules. One just needs a canvas, drawing pens, colored felt pens and different crayons.

Scrapbooking. Even boys like to create interesting author books and albums.

Needlework. It includes weaving, knitting, sewing, guilloche (a special technique for embroidering patterns on fabric), kinusaiga (a technique for making appliqués from small fabric pieces without using threads), amigurumi (a technique for knitting small animal figures, with their size not exceeding 5 cm). Such activities allow children to

involve their creative imagination.

Makeup or nail art. These activities are especially good for teenagers. These hobbies seem even more attractive to teenagers for they learn to create beauty not only for themselves, but also for other people. This art is beneficial for the fact that teenagers are provided with an opportunity of earning extra pocket money.

4. Science Hobbies

Astronomy. Preschool or school children tend to be interested in stars and planets. At this age, one can take this scientific activity up as a hobby and buy toy astronomical devices for their research. Parents can buy a telescope in case they have such a financial opportunity.

Geocaching is an interesting game involving satellite navigation systems. Participants search for caches using given coordinates. Those children who like adventures or exploration can develop this digital hobby.

Legophilia. Lego holds a leading position in the list of educational toys for children. Children play with the details of the “LEGO” constructor brand. Lego develops children’s basic motor and hand motor skills, logical thinking, mathematical skills, attentiveness, patience, perseverance, creativity, imagination, and space orientation.

5. Collecting Hobbies

Any child at an early age begins to collect their own collection. It can be a collection of specific toys, stationery, magnets, charms, stickers or postcards. It can develop into a hobby after some time. Then, the child will possibly want to collect other more serious things. Child

psychologists recommend that parents encourage their children's interest in this hobby because this kind of hobby instills good character traits and makes children responsible.

Here are some collecting topics in case your child makes up their mind to take up this hobby: model building (collecting prototype models); paleontology (fossil collecting), numismatics (coin collecting); phaleristics (collecting badges and medals); phillumeny (collecting matchboxes and labels); notaphily (bonistics) - collecting banknotes and paper currency; philately (stamp collecting); deltiology (collecting postcards); collecting Christmas toys.

6. Extraordinary Hobbies

Freezelight. It is a beautiful light effect that is produced by taking photographs at a slow shutter speed. The opportunities of the freezelight technique are not limited. It can be a photograph of city road junctions, an unusual light trace of street lamps, or a light pattern that cannot be captured without a camera.

Ebru (paper marbling) is one of the oldest water painting techniques. A colored pattern from the water surface is transferred to an absorbent surface

(paper or fabric) in one step. Using this technique, it is possible to create graphic drawings. The uniqueness of this technique lies in the fact that one can create not only abstract drawings, but also designed patterns.

Recycle art. The hobby is about creating things from what is no longer in use, e. g. clothes or jewelry made from plastic bottles.

Postcrossing. Before the invention of email, people living in different countries or cities used to send unusual postcards or cards with different images to each other. Nowadays, some people register on the https://www.postcrossing.com/ website, get a randomly selected address and send a postcard to the person living there. The main reason for taking this hobby up is the desire to satisfy one's need for traveling. Modern children have no idea how ordinary mail works, or what stamps are. Therefore, we can confidently claim that this hobby develops children only for the better.

7. Recycling

Recycling is the process of extracting valuable materials from those items that are considered garbage. Recycling reduces the amount of waste stored in dumps. One should not forget that recycling has an influence on the consumption of natural resources. Thanks to recycling, people are able to restore raw materials. This hobby perfectly develops teenagers' thinking skills. It also teaches children to take care of the environment and come up with new functions for old things.

8. Volunteering

Volunteering is not only a voluntary gratuitous activity for the benefit of society, as many people think. Volunteering is a great opportunity to participate in big city events and activities, discover something interesting, become an active citizen, take a greater part in the life of the city, and make it better.

In spite of the fact that volunteering is a gratuitous action, this activity is constantly attracting the attention of many people. Volunteers are highly respected in all countries of the world. Volunteering has become a lifestyle for many people. Why not take this activity up as a hobby? By becoming a volunteer, you can find new social contacts, make new friends who share the same interests with you. There is an opportunity to gain new experience, hone your skills, and try yourself in a new environment. It should be mentioned that volunteering experience can be of great help when

entering universities. What is more important is that your child will have the opportunity to benefit the whole world.

9. Hobby as Profession

Any hobby can turn into a profession. We would like to introduce the most interesting ones.

Programming. Programming is one of the most demanded fields of occupation that is needed in different areas. Working on a program is probably not a hobby, but a time consuming process. The following websites explain programming paradigms in simple language: Stuck.io teaches the fundamentals of programming; Udacity is a website that provides free courses from Google, Facebook, AT&T, and other companies; CodeSchool is a website providing practical tasks on programming; TreeHouse is a tool for developing HTML, CSS, IOS applications; Udemy is a website that publishes courses for computer scientists.

Chef de cuisine, vegetable and fruit carving. It is the art of cutting vegetables and fruits, forming various images with them, and table decoration. This hobby would be helpful for girls and women when inviting guests and setting the table. The hobby strengthens mental stableness and makes people feel good. We recommend visiting the Supercook.ru website that offers an excellent theoretical description of carving. It also provides some information on what fruits can be combined and what dishes you can compose.

Photography. Today, almost all popular social networks are based on posting photographs. Various events and parties cannot be organized without the services of a photographer. It means that there exists a demand for photographers. This demand causes competition. At last, competition causes quality.

Passion for photography begins with

the desire to constantly take pictures of everything surrounding you with the help of any available device. Before earning money by taking pictures, one must become an expert in this field. If you want your child to be professionally engaged in photography and start creating his or her portfolio, he or she should complete photography training. Having a good camera and following general photography rules are enough to shoot weddings and banquets.

10. Earning Money From Hobby

A favorite hobby can bring not only joy, but also money. You can make money from almost any hobby. We have presented the most interesting and unusual hobbies. It is important to make sure that your child likes what he or she does and creates. It goes without saying that their hobby should bring them benefit and pleasure. There will always be those who will appreciate and value their work.

It is very important that everyone has their own hobby. The best hobbies are those that interest children. There may be several of them. In case children lose interest in what they liked before, they are always able to try something else. There are many interesting hobbies, but parents should not decide for their child. They are to expand the horizons of a growing person if he or she struggles to find an occupation that would be interesting for them.

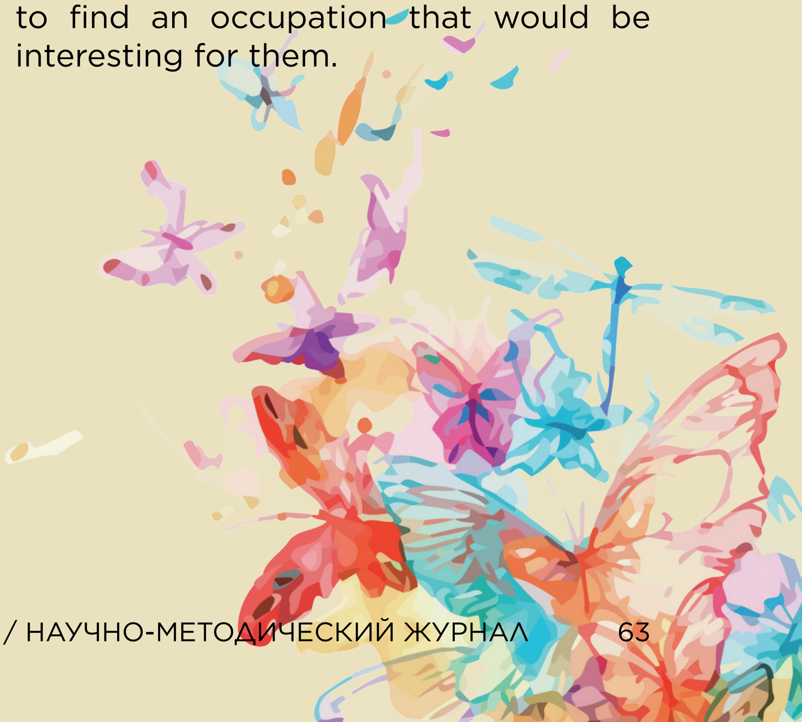

ПСИХОЛОГИЯ ОТНОШЕНИЙ учителя и ученика

Проблема обучения – это, прежде всего, проблема психологии общения.
Психолог А. Н. Леонтьев

Взаимоотношения между учителем и учеником всегда влияет на успех в процессе обучения и воспитания учеников. В этом вопросе педагоги не только должны безупречно преподавать свой предмет, но и уметь правильно выстраивать отношение с учениками. Учителя обучают и воспитывают детей ведь именно через общение. С помощью общения они подают информацию, выстраивают поведение учеников, оценивают потенциал учащегося, помогают преодолевать трудности и достичь цели. Поэтому педагогическое общение играет важную роль в формировании ученика как личности. И какими же должны складываться отношения между учителем и учеником? Какие желания у педагогов и родителей? Какими хотят видеть учителей ученики? И каким должен быть психологический контакт в педагогической деятельности? Ответы на эти вопросы мы собрали в нашем материале.

Отношение учителя и ученика – важный вопрос в психологии и воспитательной работе

«Взаимоотношения между учениками и учителями считается важной проблемой в психологической науке. При разборе данного вопроса можно выделить 4 основных качества преподавателей, которые влияют на выстраивание взаимоотношений между учениками и учителями.

1. Человеческие качества учителя, его отношение к ученикам.
2. Владение педагогическими навыками и знанием по своему предмету.
3. Организационные способности учителя и умение руководить классом.
4. Индивидуальные качества и особенности характера педагога.

Ученики в разных возрастах по-разному стараются общаться с преподавателями и в разные годы обращают внимание на разные качества преподавателей. Например, для учеников младших классов учитель считается важным человеком, но с переходом в старшие классы, они уже больше внимания обращают на каждое слово и движение учителей, на их отношения с другими людьми.

Ученики средних классов любят, когда им уделяют больше внимания, поэтому в этом возрасте их требования к учителям становятся высокими. Именно в этом возрасте часто возникают споры между учениками и преподавателями. И главная ошибка многих учителей – это отсутствие желания общаться поближе с ребенком и выявления причин плохого поведения. Таким образом, они усложняют себе работу, портя и свой педагогический имидж, и репутацию ученика. Проблемы в отношениях между учеником и учителем оказывают сильное влияние на формирование характера ребенка. Поэтому педагогу нужно серьезно подходить к психологическому контакту с каждым учеником. Профессиональные качества преподавателя считается главным инструментом при выстраивании отношении между учителем и учениками.

Можно выделить следующие основные качества, которыми должен владеть каждый образованный педагог:

- проявление постоянного интереса к детям и работе с ними, быть коммуникабельным;
- умение понимать людей и оказывать эмоциональную поддержку;
- владение оперативно-творческим мышлением, умение находить правильные слова в разных ситуациях, учитывая индивидуальные особенности каждого ребенка и родителя;
- умение вести разговор и общение;
- умение управлять за своими словами и действиями;
- умение принимать быстрые и правильные решения при спонтанных ситуациях;
- умение предугадывать некоторые как педагогические, так и другие ситуации и их последствия;
- владение культурной и развитой речью, иметь лексический запас и умение правильно использовать его;
- применение различной педагогической импровизации.

Но, несмотря на такой стандарт, у каждого ученика есть свой «идеальный» педагог, и он может даже и не владеть вышеперечисленными качествами. В основном «любимыми» учителями чаще всего становятся добрые, веселые, ответственные, уравновешенные педагоги. Среди них можно также найти справедливых, честных. Некоторые ученики выстраивают хорошие отношения с учителями, которые имеют хорошую внешность, которые стильно одеваются и имеют приятный голос. Отдельных учеников интересуют педагоги, умеющие по особому подавать информацию касательно своего предмета.

К сожалению, возникновению спорных моментов и проблем между учеником и учителем является именно некомпетентность педагогов. Чаще всего дети сталкиваются с такой проблемой, когда учителя уделяют больше внимания отдельным ученикам. Неумение выслушивать ребенка до конца, перебивать его, кричать на него также может иметь плохие последствия. Наказывать учеников за мелкие проступки, придираться к каждой ошибке,

разговаривать с ними, как с маленькими детьми не только портят репутацию педагога, но и оказывают сильное влияние на формирование характера ученика. Поэтому несмотря на разницу в возрасте, учителя должны относится уважительно к своим ученикам и уметь хранить их тайны.

При выстраивании отношении своих детей с учителями и родители играют большую роль. Они также должны участвовать в этом процессе и направлять своего ребенка по правильному пути. Если есть какие-то проблемы, то нужно стараться решать их без конфликта, чтобы у ребенка не сформировались плохие мысли об учителе. И конечно, нужно давать детям возможность высказывать свое мнение и уметь выслушивать их. Вот только тогда можно говорить о «здоровых взаимоотношениях» между учителями и учениками», – рассказала школьный психолог Ляззат Асанова.

Групповая работа в классе – основной инструмент раскрытия способностей и навыков детей

«В наше время действительно психология отношений учителя и ученика считается очень проблемным вопросом и она вправду сильно влияет на успеваемость и воспитание школьников. Нам всегда приходится по неволе обделять вниманием некоторых учеников. Потому что за один урок мы должны успеть и новую тему объяснить, и успеть выслушать выступление учеников, также проверить домашнее задание. Молчаливые дети всегда остаются невыслушанными, ведь легче быстрее выслушать отличников. Таким образом, у молчаливого ученика складывается мнение, что он даже подготовится на занятие, его никто и не будет спрашивать. Здесь есть два негативных фактора: первое – ребенок перестает учиться, второе – он становится более замкнутым.

Такая проблема ведь была и есть, но наша система образования совершенствуется с каждым годом и находит решения подобных вопросов. И одним из них является групповая работа в классе. Во время выполнений заданий в групповой работе раскрепощаются и раскрываются замкнутые дети. Во-первых, они имеют возможность поговорить со сверстниками, во-вторых, у них

проявляется желание учиться и показывать себя. Ученики все разные и индивидуальные, кто-то любит устно отвечать, а другие легко передают свои мысли письменно, а третьи быстро решают математические задания. И эти способности можно выявить именно во время групповых работ. Таким образом можно объективно оценить успеваемость ребенка и также сблизиться с ним, раскрыть его потенциал и выстроить хорошие взаимоотношения. Для нас большое достижение, если сможем раскрыть замкнутых детей, ведь мы не только преподаем, но и воспитываем, помогаем становиться им как личность.

Сейчас также вводится такой метод преподавания, согласно которой все ученики, без исключения, должны отвечать в устном формате. Так школьники научатся выступать перед людьми, становятся более открытыми и коммуникабельными.

Подводя итоги, хочу отметить, что, да у нас у педагогов есть такая проблема, когда физически не успеваем выстраивать отношения с каждым учеником и не стараемся раскрыть его, нет индивидуального подхода. Поэтому каждый педагог должен постоянно работать над собой, быть не только хорошим преподавателем, но и хорошим собеседником, всегда находить общий язык с учениками. Главное – это умение понимать и слышать их», – рассказывает учительница начальных классов общеобразовательной школы №185 города Алматы Туздыбаева Гаухар.

Главная компетентность педагога заключается в умении индивидуально подходить к каждому ребенку

«По моему мнению, учитель должен быть тонким психологом. После знакомства с ребенком, он должен найти сильные стороны детей, чтобы в дальнейшем знать метод работы с ними. Педагог должен знать и слабые стороны, ведь именно они мешают нашим детям раскрыться. Умение определять темперамент ребенка – основная задача преподавателя. Потому что есть дети, которые быстро вливаются любую компанию, а есть те, которым потребуется определенное время для этого. Нам, родителям нравится когда нашим детям уделяют нужное внимание и подходят к каждому индивидуально.

Мне кажется, современные педагоги также должны уметь общаться не только с учениками, но и с их родителями. Больше общаясь с родителями, они соответственно могут больше узнать и про ребенка. Если у родителей будут складываться плохие впечатления от преподавателя, то и у ребенка могут не наладиться хорошее общение, что будет сказываться и на успеваемости, даже на общении со сверстниками.

Следующая проблема была во все времена и сейчас есть. Это то, что у каждого учителя есть свои «любимые» ученики. Это может и нормальное явление, но на других учеников это влияет негативно. Есть очень чувствительные и восприимчивые дети, ведь дома родители им уделяют нужное внимание, а в классе они видят другую картинку. Поэтому, если у преподавателя даже и есть свои «любимчики», он не должен его выделять постоянно, а просто показывать свою симпатию незаметно другим», - рассказывает родитель первоклассницы Даяны Наргиза Керимкулова.

Не нравится, когда на меня не обращают внимания

«Я не люблю письменное выполнение задании, поэтому мне легче устно ответить. Поэтому не всегда выполняю домашние задания, за что и выслушиваю от учителей. Иногда бывает, что мы в классе играемся и не слушаемся учителей. И этого они запоминают надолго и перестают обращать на меня внимания, всегда при нас выделяют других наших одноклассников. А мне не нравится, когда на меня не обращают внимания и я другим путем стараюсь привлечь внимание», - говорит ученик 6 класса Амантай Батыржан.

Из вышеперечисленных мнений, можно сделать следующий вывод. Учитель должен быть и психологом, понимать и уметь выслушивать детей и родителей. На практике совершенствовать свои педагогические и психологические навыки. Находить индивидуальный подход к каждому ребенку, ведь именно общение и выстраивание теплых взаимоотношении поможет формированию личностных качеств детей.

HOW NOT TO SPOIL CHILDREN WITH MONEY?

Money is an indispensable and important part of our lives, and not all parents can openly discuss this topic with their children. We teach children how to hold a spoon, use a fork, cross the street, and speak politely. Yet, for some reason we postpone conversations on financial literacy until later. Modern children learn the function and role of money very early. They see how adults pay in stores and make purchases. Children start to understand that money allows you to get what you want, so they begin to strive for independent money possession.

The need for pocket money arises when children go to school. Some parents may be ready to teach their children how to use money, while others are against giving money to their children. Let us define the two sides of this coin. When and how should children be taught financial literacy?

In fact, the ability to spend money rationally does not depend on whether a person is rich or poor. There are rich people who pour their money down the drain, while some people reasonably spend their little salary. Financial advisors stand for teaching children how to save money from an early age. For instance, you can give some money only for pocket expenses, but the amount should not be big as it is possible that your children will spend all the money given to them. Having little money, a child will think twice before making a decision: “If I buy this chocolate bar right now, I will run out of money. What if I get hungry later? I won’t have enough money to eat

until the evening.” This small puzzle will only benefit the child. Never scold your children if you see that they continue to spend all the money you give them. Advise and guide them instead.

Another common teaching method is to keep a piggy bank. It is important to ensure that your child sees that the bank becomes heavier over time, and the process of saving looks like a game. Knowing how to save money from early childhood is a great quality that will be very necessary for children in the future. For instance, you could give your child 500 tenge. He or she would spend 250 tenge only. Let them put the rest of the money in the piggy bank instead of continuing to spend it. They will learn to save, with this action becoming their habit.

Children should know that money is not earned easily. Let us say your child bought a toy. If you find the toy lying on the ground in two days or see that the child is not playing with it anymore, let them know that next time he or she should not waste money.

Sometimes children may not have enough money to buy something that is urgently needed. Add your own money then. It is quite acceptable. However, if there is no urgent need in buying something, it is better to save money up until the child has the required amount. In the meantime, tell your children more about your job. They should know that money is earned by working. For instance, in the US, rich people try to teach their children how to treat money from childhood. From early childhood, American children wash dishes in restaurants, become couriers, or wash cars even if their parents are wealthy people. It sounds like a great way to teach your children, does it not?

Should We Give Money to Children or Not?

A child with money is more confident. Seeing their peers get what they want while they do not have the money for what they need, children may become depressed and consider themselves inferior to others. They may also have a grudge against their parents, feeling hatred at the same time. It is not surprising that in such situations children can commit theft. One should remember that poverty leads to these outcomes.

Parents often think that children who are not grown up in poverty do not understand the value of money. Yet, a child who knows how to save money from childhood will be financially literate in their adulthood. This habit will help them reasonably manage their personal budget in the future.

We have considered the advantages and disadvantages of the issue. All parents should make decisions on their own.

How Much Noney Should We Give?

You have decided that you are going to provide your child with money. You may wonder how much money you should give. Firstly, the amount of pocket money you give before your child goes to school should not be big. Set the average amount depending on your place of living and current conditions. Regardless of your wealth status, you need to finance your child.

The purpose of saving money for children is not to give money so that they have a meal, but to raise them financially literate. Today, this quality is in high demand. For instance, you may know that 500 tenge is enough for one day. However, you decide to give 2000 tenge. It is expected that your child will waste all the given money on unnecessary things. He or she may also boast to his or her classmates of the large amount of money they have. What is the best option? You need to keep records. Calculate the cost of bus trips, the cost of having breakfast in the canteen and other expenses.

When Should We Start Giving Money to Children?

Elementary school children do not need to keep money, since they are fed for free in most schools. If not, parents can put a piece of cake and a bottle of water in their backpack. However, it is better to teach your child the concept of keeping money. Everything starts at home. Psychologists say that a child should receive financial education from the age of three. How is it possible? Start by going shopping together. Explain that some purchases are expensive. Let them gradually explore the issue. Children must understand that buying everything one wants is not always necessary. Try to offer your child buying only one

thing that he or she needs or likes the most. The child will start to set priorities. Following the agreement with you, they will choose only one thing, not creating noise. Let your child learn to shop on their own when they are 5-6 years old. Of course, even at this age they will not understand everything about money. Even if your child does not need money, make sure they have some money in their pocket. It all develops and strengthens their responsibility.

How Should We Give Money?

American psychologists recommend following these principles:

- to give money when asked;
- to give money only for good work;
- to follow a specific order (i.e. to give money every day, every week, every month);
- to split the amount of money.

The last two principles work best. For instance, you can give the youngest child a small amount of money every day.

The middle child should get money once a week. It is better to provide the eldest one with a monthly allowance. The latter is for those who are over 14 years old.

Do not require a report. Of course, it is necessary to direct and observe from the outside. Yet, do not be too strict. Teach your children how to make decisions. Then, they will learn to take responsibility for their life. You may be eager to find out what your children spend your money on. Let us say you give money every day, but you do not know what it is spent on. If you suspect that your child spends all of their savings on something unimportant, you should openly talk to your child about it. Nowadays, children can easily get lost in different interests. Eventually, they may end up having something useless.

Is It Acceptable to Use Money as Praise or Punishment?

There exist different opinions about this issue. Some parents give money only if their child gets straight A's. If he or she gets bad grades, they do not give any money. How effective is it? Psychologists do not approve of this method. A child who is used to getting money for everything he or she does will demand more money.

For instance, children can be satisfied with a small amount of money in the very beginning. Yet, their demands will increase as they grow older. The child may get used to doing everything for money. He or she will simply refuse to do anything without payment. Giving money for house cleaning is also a bad idea. It is necessary to teach children that a clean space is good for everyone. Home is a concern to everyone living at the place. Therefore, it is necessary to take care of it. It is the duty of all family members.

Give your children money regularly. Follow a certain order of giving money. Do not delay paying. Otherwise, your child will become financially irresponsible.

Do not deprive your child of money for his or her behavior. It can negatively affect them.

Do not break the money rules if you have set them. If the amount of money you give has decreased, explain the reasons. Children should be aware of the situation in the family. If your child spends money on unnecessary items, do not compensate for the costs. It will make them more careful next time.

Do not let your child tell or show anyone how much money they have in their pocket for it is their own private world.

Көлке жігер сыйлаған күміс көмей Розахмет

Түркістан облысы, Сауран ауданы, Шаға ауылындағы В.Вахидов атындағы жалпы орта мектептің 6-сынып оқушысы Валиев Розахмет Набиханұлы 2010 жылғы 3 қыркүйекте дүниеге келген. Отбасында үш перзенттің кенжесі Розахмет тумысынан ерекше болып, 6 жасынан ән айтуды өзінің хоббиі ретінде көреді.

Артрогрипоз дертімен туған 12 жасар Розахмет — өзінің ерекше дауысымен көзге түсіп, талайды тамсандырып жүрген өнер иесі. Розахметтің анасы Шаюсупова Зулхумар: «Розахмет қайсар, арманына жету үшін бәріне дайын. Ол ән айтқанда адамның жан дүниесін қозғап жібереді. Әншілік өнері – Алладан берілген қасиеті. Осылай сахнада ән айтып жүрген өзіне де ұнайды, сол арқылы адамдардың өмірге деген сүйіспеншілігін, құлшынысын арттырып, қиындыққа мойымауды көрсетіп келеді деп ойлаймын. Оның кіп-кішкентай болса да, жеткізгісі келетіні – осы. Өмірден түңіліп бара жатқан адамдарға жігер берсем дейді. Алға қойған мақсатына жетуді ойлайтын баламның бойында ерекше талант бар деп білемін», – дейді.

Бірнеше қашықтан өткен сайыстарға қатысып, өз білімін шыңдап жүріп, мәнерлеп оқу жарыстарынан марапаттарға ие болған. Атап айтқанда 2019 жылғы қазан айында lider.kz сайтында ұйымдастырылған балалар мен жасөспірімдерге арналған Республикалық байқауға

қатысып, бас жүлдені жеңіп алған. Талай баланың арасынан озып шығып, өзінің ерекше үнімен, талантымен көзге түскен болатын. Осы жылдан бастап Розахмет түрлі жарыстарға қатысып, талай сахналарға шығып, жетекшісімен бірге біршама белесті бағындырған деуге болады.

2021 жылы онлайн ұйымдастырылған «Жұлдызай» XVI Республикалық балалар шығармашылығы фестивалінде «Ана туралы» монологын оқып, Кентау ауданы бойынша 1-орын алып, «Бурабай» демалыс орнына 22 күндік жолдама жеңіп алған. Өмірге ерекше болып келіп, денсаулығына байланысты талай қиындық көргенімен, еш мойымаған бала ең алғаш үлкен сахнаға «Мухаббат» әнімен жарқ етіп, көптің қошеметіне бөленген болатын. 2022 жылғы сәуір айында өткен «Жұлдызай» XVII Республикалық балалар шығармашылығы фестиваліне қатысып, 1-орынды қанжығасына байлаған.

2005 жылдан бері ұйымдастырылып келе жатқан «Жұлдызай» ерекше білім беруді қажет ететін балалар арасында өтетін республикалық фестиваліне қатысу екі кезеңнен тұрады. Алғашқы кезеңде ұйымдастырушылар Қазақстанның әр облыс, қаласына барып, талантты балаларды іріктеп, келесі кезеңге лайық деген оқушыларды таңдап алады. Екінші кезеңде бірінші кезең бойынша іріктелген үш жүздей баланы Астана қаласына жиып, конкурстан бөлек, балалар бір апта бойы жеребе тастап, би кештерін ұйымдастырып, сүйікті елордасында экскурсия жасап тынығады. Сонымен қатар конкурстың ішкі қызықтары өз алдына бөлек. Бұл туралы Розахмет те ерекше көңілденіп еске алады. Ол да іріктелген үш жүзден аса баланың арасында болып, биыл 1-орын иеленген болатын. «Жұлдызай» балалар шығармашылық

фестивалы балаларға шабыт беріп, үміт отын тұтатып, өздеріне деген сенімін нығайтады. Розахмет қатарлы қаншама бала осы байқауға қатысып, өз талантын шыңдап келеді. Сонымен қатар ерекше балалар осы шара арқылы дүйім жұртқа рухы мықты жандарға ешқандай қиындық пен дерт армандаған өмірге жетуге мүлде кедергі емесін көрсетіп, дәлелдеп келеді десек артық айтқанымыз емес.

«Алты жасымнан бері ән айтып келемін. Ән айтып тұрғанда көңілім ерекше толқып кетеді. Ән салғаннан бөлек, информатика пәніне және робототехникаға қатты қызығамын, сонымен қатар дене шынықтыру пәнін ұнатамын», – дейді Розахметтің өзі.

1 шілде күні Түркістан қаласында ұйымдастырылған гала-концертте «Әке» әніне клип түсіріп, Қазақстанның эстрада жұлдыздарымен бірге өнер көрсетті. 23 шілдеде Халықаралық «Central Asia`s Got Talent» телевизиялық шоуына қатысып, «Аңсайды жаным» әнін орындады.

Қараша айының 10–13 жұлдызында Астана қаласында өткен «Арман асулары» Республикалық фестиваліне үмітін үкілеп барған Розахмет вокалдық өнер жанры бойынша өнер көрсеткен.

«Арман асулары» ерекше балаларға арналған өнер байқауы «Балалар жылы» аясында биыл алғаш рет ұйымдастырылып отыр. Пилоттық жобаның мақсаты – Қазақстандағы ерекше қажеттіліктері бар балалардың талатын анықтап, шығармашылық қабілетін дамытып, оған қолдау көрсету, әрі қарай ұштауына жағдай жасау. Жобаға қатысатын балалар түрлі сала бойынша өнер көрсете алады. Мәселен, «Би өнері», «Вокалдық өнер», «Аспапта орындау», «Әнді ым-ишарамен орындау», «Ұлттық киім дизайны» секілді бірнеше жанрлар қамтылған.

Жоба барысында өтетін гала-концерттің ерекшелігі сол, балалар кәсіби әртістермен немесе шығармашылық ұжымдармен бірлесіп өнер көрсетеді. Қазақтың атақты әншілері, көрермен көзайымына айналған өнерпаздар Роза Рымбаева, Айжан Нұрмағамбетова, Құрмаш Махан, Азамат Жылтыркөзов, Салтанат Меңдіғалиева, Әлібек Әлмәдиев, Рухия Байдукенова, Дидар Әбдухалық, Гүлдана Акимова (флейта), «Меломен» тобы, «Астана сазы» мемлекеттік фольклорлық ансамблі, «TURAN» фольклорлы-этнографиялық ансамблі, «Forte Trio» және «Saz&Soul» шығармашылық топтары балалармен бірге өнер көрсетіп, оларға жігер береді. Розахмет бұл гала-концертте «Мейірім» атты өзіне арнап жазылған клипінің тұсаукесерін жасап, дипломмен марапатталған.

Розахметтің осылай сахнадан түспей өнер көрсетіп келе жатқанына ең алдымен өзінің ынтасы мен ата-анасының сенімі әсер етсе, екіншіден ұстазы Азам Хашимовтың еңбегі зор. Өзі информатика пәні мұғалімі болғанымен, бала бойындағы талантты ерте танып, оқушысын түрлі үйірмелерге қатыстырып, алға сүйреп жүр. Әлем осындай мейірімді азаматтардың арқасында тұр деп айтсақ болғандай.

«Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» демекші, Азам да 3 жылдан бері Розахметтің талантын ашуға талпынып, әрдайым ақыл-кеңесін беруден аянбай келеді. Ұстазы шәкірті болашақта халықаралық белестерді бағындырып, Димаш Құдайбергеновтей даңқы әлем асқан әнші болады деп сенеді.

«Розахметті ең алғаш көрген сәтім әлі есімнен кетпейді. Ол кезде 3-сыныпта оқитын еді. Оның бойында бір қасиет барын байқадым. Үнінде бір сиқыр бар, сол ерекше даусымен «ағай» деген сөзі құлағымнан кетпей қойды. Содан мен бұл баланың талантын ашу керек деп ойлап, екеуіміз жаңа жылға таяу кезекті бір сабақ кезінде алдымызға мақсат қойдық. Екеуіміз ең алдымен тек қазақша сөйлесеміз деп келістік. Талантын шыңдап, халыққа танысамыз, содан соң Президенттің

қолын аламыз деген мақсатымыз бар. Бұл 2019 жыл болатын. Содан бастап мен оны көтеріп, мектепке алып келіп, сабақ та өтіп жүрдік. Сөйтіп жүріп, былтыр бір концертімізді қойып, әнімізді шырқадық. Содан Астанадағы «Арман асулары» деген конкурстан бір-ақ шықтық», – дейді А. Хашимов.

Розахмет қазір вокалдан сабақ алып жүр, алдағы Тәуілесіздік күні, Жаңа жыл мерекесіне орай орындайтын әндерін айтып, дайындалып жүрген жайы бар. «Біз әнді екеуіміз ақылдасып таңдаймыз. «Енді қандай ән шығарамыз?» деген сұрақ туғанда, мен бір тақырыпты ұсынамын. Сол бойынша дайындаламыз. Екеуіміз де жөнді нота танымаймыз, дегенмен Розахметтің талантының, еңбектің арқасында үлкен сахналардан көрініп жүрміз. Көрдіңіз бе, осы бала сияқты әр адам өз арманынан қайтпаса, қойған мақсатына ұмтылса, мойымаса, өзін де, айналасындағы жақындарын да қуантады», – дейді жетекшісі әрі ұстазы Азам.

Кім болса да, Розахметті бір көргеннен есте қалатын, адамды баурап алатын қасиеті барын айтады. Ата-анасы да, ұстазы да жайдары мінезінің арқасында өз ортасында, сыныбында сыйлы дейді.

Айта кетер тағы бір жайт, Розахмет биыл, яғни 6-сыныпқа аяқ басқанда алғаш мектепке келіп сабақ оқи бастаған. Осыған дейін денсаулығына байланысты үйде оқып келген ол осы жылы әр жұма сайын мектебіне келіп, сыныптастарымен қатар отырып, сабақ оқиды. Мектебінің, ауылының атын шығарып жүрген қаршадай баланы оқушылар, мектептегі достары сән-салтанатпен ерекше қарсы алған.

«Мектепте оқыған жақсы. Үйде оқыған мен мектепте оқыған екеуі екітүрлі. Үйде ішің пысады бәрібір. Ағайлар да, апайлар да ұнайды. Концерттерге шақырса, оған да барамын. Одан соң сабағымды оқимын. Негізі ойымды көбірек сабаққа бөлемін. Бала деген 11-сыныпқа дейін

жақсы оқуы керек қой», – дейді алғаш мектепке келген күні берген сұхбатында Розахмет.

«Қуанса – бала қуансын» демекші, кейіпкеріміздің бұл қуанышына да өнері сеп болыпты. Белгілі бір құрылыс компаниясы оның республикалық байқауда көрсеткен өнеріне тәнті болып, байқау өткен соң соңғы үлгідегі қол арба сыйға тартқан. Сонымен қатар бала мектеп пен үй арасына еркін қатынасын, арбамен жүргенде кедергі болмасын деп екі апта ішінде жол төсеген. Міне, осындай атымтай жомарттардың арқасында Розахмет бүгін мектепке апта сайын келіп-кетіп, сыныптастарымен араласып, білім ордасының аурасын сезініп, өз қатарынан қалмай келеді.

Алғыс хат

БАЛАЛАР ЖЫЛЫ АЯСЫНДА ӨТКІЗІЛГЕН "АРМАН АСУЛАРЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ФЕСТИВАЛІНЕ ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРДЫ ДАЙЫНДАҒАНЫ ЖӘНЕ ОНЫ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА БЕЛСЕНДІ ҚАТЫСҚАНЫ ҮШІН

ХАШИМОВ
Аъзам Абуталипович

МАРАПАТТАЛАДЫ

МИНИСТР А. АЙМАҒАМБЕТОВ

АСТАНА - 2022

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев 2022 жылды «Балалар жылы» деп жариялағанда: «Өскелең ұрпақтың үйлесімді дамуы, бақытты балалық шағы – біздің жалпыұлттық міндетіміз. Бала тәрбиесі – елдің жарқын болашағының кепілі» деген болатын. Кейінгі жолдаулары мен мақалаларында да балалар жағдайын басшылыққа алуды әрдайым тілге тиек етіп келеді. Осы орайда жас ұрпақтың білімін дамытып, шығармашылық қабілетін арттыратын түрлі шаралар жасалып жатыр. Әлі де жасалуды талап етеді, ел арасында жалғыз Розахмет емес, сол секілді ерекше жаратылған қаншама талантты балалар барын ескеруіміз керек. Олар да үйде шектеліп қалмай, ел алдына шығып, өнерін көрсетуге тиіс. Ол үшін балаларға мүмкіндік беретін, олардың өнерін, білімін көрсететін шаралар көптеп атқарылуы керек.

Мазмұны
Содержание

Қорытынды	«Балалар жылы»: маңызды мәселелер, кешенді шаралар және қорытынды 2-9
Перспектива	Казахстан – территория счастливого детства: огромное желание, большие возможности 10-17
Туризм	Қосымша білім беру жүйесін дамытудағы туристік-өлкетану қызметінің маңызы 18-25
Жаңа жоба	«Күлтегін» зияткерлік ойыны – Түркістан жастарын білімге баулыған телебағдарлама....26-31
История успеха	Базаркат Жандос: «Два самых важных дня в твоей жизни: день, когда ты появился на свет, и день, когда понял, зачем» 32-35
Әріптес әлемі	Мөлдір әйнек – мөлдір керемет 36-43
Infrastructure	Comfortable modern libraries and coworking centers in Almaty you can attend for free 44-49
Дағдылар	Сторителлинг: заманауи әдіс пе әлде бос сөз бе?....50-55
Hobby	10 hobbies for children 56-63
Взгляд со стороны	Психология отношений учителя и ученика 64-69
Finance	How not to spoil children with money? 70-73
Тұлға	Көпке жігер сыйлаған күміс көмей Розахмет....74-79

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

КОМИТЕТА ПО ОХРАНЕ ПРАВ ДЕТЕЙ МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

74 25 28

КОД Г.АСТАНА: 8 (7172)

Дорогой друг!

Помощь по телефону доверия анонимна и бесплатна!

У каждого человека могут быть сложные жизненные ситуации. Телефон Доверия поможет вам быть понятым и принятым, разобраться в том, что происходит, и решить, какие шаги предпринять. Телефон Доверия открыт для детей и взрослых. Каждый человек будет выслушан и получит совет компетентного специалиста.

У всех нас меняется настроение, возможны резкие колебания в короткие промежутки времени - от радости и счастья до полного отчаяния. Поэтому очень важно иметь возможность проконсультироваться со специалистом, который убережет вас от конфликтов и необдуманных импульсивных поступков.

Уважаемые читатели!

При поддержке комитета по охране прав детей Министерства просвещения Республики Казахстан в мессенджере телеграм с 2019 года функционирует чат «Bala Qorgau», который создан с целью выявления нарушения прав, насилия или жестокого обращения в отношении несовершеннолетних. Для оперативного реагирования на обращения в режиме 24/7 работает телеграм-бот BalaQorgauBot2.0. Безопасность и благополучие детей в наших руках!

BALAQORGAUBOT2.0

8 (7172) 74 25 28

ПОЗВОНИТЕ

ПРОСТО ПОЗВОНИ НА ТЕЛЕФОН И ТЕБЕ ПОМОГУТ!